

پژوهش حقوقی

حقوقی شبپرنی

کورس آموزش قضائی

د قضائی روزنی کورس

حقوقی څېړنې د قضائې زده کړې کورس

د کورس مفردات

د حقوقي څېړنې د کورس هدف دادی چې قضات پر هغه وسانلو سمبال کړي چې د حقوقي موضوعاتو د پېژندلو لپاره ورته اړتیا لري تر څو موجوده حقوقي سرچینې د دغه موضوعاتو په اړه د سمې پرېکړې کولو په موخه وپېژنې او ګټه ترې واخلي. دغه کورس داسې طرح شوي چې په اتو درسي برخو کې چې هر برخه یو ساعت اوږدوالی ولري، تدریس کړل شي:

لومړی ساعت:	د حقوقي څېړنې ارزښت
دوهم تر څلورم ساعتونه:	د هغه موضوعاتو فورمول بندي او تعین چې تر څېړنې لاندې نیول کېږي.
پنځم ساعت:	د قانون سرچینې
شپږم ساعت:	د قانون د سرچینو موندنه
اووم ساعت:	د قانون د سرچینو اکتشاف
اتم ساعت:	ناکامه حقوقي څېړنه او د درسي ټولګي ارزيايي

پژوهش حقوقی کورس آموزش قضائې

مفردات کورس

هدف کورس پژوهش حقوقی اینست تا قضات را با وسایلی که برای شناسائی موضوعات حقوقی ضرورت دارند، مجهز ساخته تا منابع حقوقی موجوده را بمنظور تصمیم گیری درست درین موضوعات تشخیص نموده و مورد استفاده موثر قرار دهند. این کورس طوری طرح ریزی گردیده است تا در هشت بخش درسی، که هر بخش یک ساعت طول داشته باشد، تدریس گردد:

ساعت اول:	اهمیت پژوهش حقوقی
ساعت دوم الی چهارم:	تعین و فورمول بندي موضوع يا موضوعات که تحت پژوهش قرار ميگيرند
ساعت پنجم:	منابع قانون
ساعت ششم:	دریافت منابع قانون
ساعت هفتم:	اکتشاف منابع قانون
ساعت هشتم:	پژوهش حقوقی ناموفق و ارزیابی صنف درسی

این کورس بالای پژوهش کتب حقوقی و پژوهش حقوقی کامپیوتری متمرکز خواهد بود، و مواد تحقیقاتی کامپیوتری شامل دی وی دی (DVD) ایکه حاوی پاور پابنت ها در مورد روشهای ساعات درسی ۶ و ۷ میباشد، خواهد بود. ولی میتوان این مواد را به آسانی و بطور مؤثر بدون استفاده از نمایش پاورپابنت مورد استفاده قرار داد. همچنان، میشود این مواد از سوی قاضی

دغه کورس به د حقوقي کتابونو پر څېړنه او پر کمپيوټري حقوقي څېړنه متمرکز وي، او په کمپيوټري څېړنيزو توکو کې ډي وي ډي (DVD) چې د شپږم او اوم درسي ساعتونو په اړه د پاور پابنت ټوکی لري، شامله ده. مگر کولاي شو دغه ټوکی په آسانی او ګټوره توګه د پاورپابنت د کارولو څخه پرته وکاروو. همدارنګه دغه ټوکی د قاضي لخوا د ماخذ په توګه هم

منحيث ماخذ مورد استفاده قرار گيرد. به اين منظور، يك دي وی دی (DVD) ايکه حاوی شماره های ۱ تا ۹۲۰ جريده رسمی ميباشد نيز شامل مواد گرديده هست.

كارول كهڊاي شي. پدي موخه يوه ډي وي ډي (DVD) چې پکې د رسمي جريدي له ۱ څخه ۹۲۰ گڼې راغونډې شوې دي، هم په توکو کې شامله شوېده.

فهرست مطالب

صفحه	عناوین
۴.....	اهمیت پژوهش حقوقی (ساعت درسی اول)
۷.....	شناسایی موضوع یا موضوعات که تحت پژوهش قرار خواهند گرفت (ساعات دوم الی چهارم)
۷.....	سناریوی فرضی اول: (ساعت درسی دوم)
۱۶.....	سناریوی فرضی دوم: (ساعت درسی سوم)
۳۶.....	سناریوی فرضی سوم: (ساعت درسی چهارم)
۴۰.....	منابع قانون (ساعت درسی پنجم)
۴۴.....	دریافت منابع قانون (ساعت درسی ششم)
۴۸.....	اکتشاف منابع قانون (ساعت درسی هفتم)
۴۹.....	پژوهش حقوقی ناموفق و ارزیابی صنف درسی (ساعت درسی هشتم)

د حقوقی څېړنې ارزښت (لومړۍ ساعت)

د صنفی مباحثې پوښتنې:

قضایا څه ډول فیصله کېږي؟

د قضیې په فیصله کې د قاضي دنده څه ده؟

اساسي قانون پدې اړه څه وايي؟

د قضائې سلوک د د مقررې پدې اړه څه بیانوي؟

ولې حقوقی څېړنې ارزښتناکې دي؟

د لکچر مواد:

سریزه:

قضات قضیې که څه هم د لومړنیو څېړنو په مرحله کې وي او که هم د محاکمې، اورې. په قضیه پورې اړوند مدارک د طرفینو لخوا وړاندې کېږي، او ورسته د فیصلې یا محاکمې مرحله وي، وروسته قاضي (یا قضائې هیئت) فیصله وړاندې کوي. د فیصلې موخه داده چې په سمه توګه ټول هغه موضوعات چې په دوسیه کې وجود ولري حل او فصل شي. ددې لپاره چې حقوقی موضوعات حل شي، قاضي باید پرېکړه وکړي چې کوم حقایق ثبوت شوي دي، او وروسته مربوطه قانون پر هغه تطبیق کړي. د پېژندنې او د مربوطه قانون د تطبیق څخه پرته د حقوقی موضوعاتو په اړه سمه پرېکړه نشو کولای. بناءً حقوقی څېړنې د تطبیق وړ قوانینو د پېژندنې، تشخیص او تجزیې او تحلیل لپاره ضروري دي.

اهمیت پژوهش حقوقی (ساعت اول)

سوالات مباحثه صنفی:

چگونه قضایا فیصله میگردند؟

وظیفه قاضي در فیصله قضیه چه است؟

قانون اساسی در این مورد چه میگوید؟

مقررې طرز سلوک قضایې در این مورد چه بیان میدارد؟

چرا پژوهش حقوقی مهم است؟

مواد لکچر:

مقدمه:

قضات قضایا را چه در مرحله رسیدگی های مقدماتی باشد و یا محاکمه، مورد استماع قرار میدهند. مدارک وابسته به قضیه از سوی طرفین ارائه میشود، و به تعقیب آن مرحله رسیدگی یا محاکمه میباشد، بعد از آن قاضي یا (هیئت قضائې) صورت فیصله را ارائه مینمایند. هدف فیصله این بوده تا بصورت درست تمام موضوعاتی که در دوسیه وجود دارند حل و فصل گردند. برای اینکه موضوعات حقوقی حل گردند، قاضي باید تصمیم گیرد که کدام حقایق به اثبات رسیده اند، و بعداً قانون مربوط را بالای آن حقایق تطبیق کند. بدون شناسایی و تطبیق قانون مربوط، نمیتون در مورد موضوعات حقوقی بطور درست تصمیم اتخاذ نمود و فیصله درست ارائه کرد. بناءً پژوهش حقوقی بمنظور شناسائی، تشخیص و تجزیه و تحلیل قوانین قابل تطبیق ضروری میباشد.

اساسي قانون:

د افغانستان اساسي قانون ۱۲۹ ماده پدې اړه داسې صراحت لري ((محکمه مکلفه ده چې هغه حکمي اسباب چې صادروي، په فيصله کې ذکر کړي)) دا يوه څرگنده اړتيا ده ځکه که چېرې د حکم اسباب نه وي ذکر شوي، د دعوي طرفین او څارنوالان په پراخه توګه د عامه خلکو تر منځ دا چې د محکمې د فيصلې اساس څه شي دي نه درک کېږي او د محکمې پر فيصلې د خلکو د عدم اعتماد لامل کېږي او په پایله کې پر محاکمو او قضائیه ځواک د عدم اعتماد سبب کېږي. هغه شمېر دلایل چې په فيصله کې تشریح شوي دي باید د قضیې د ثابتو شویو حقایقو د قانون سره سم وي.

د قضائې سلوک د کړندود مقررې:

له قضاتو څخه هیله کېږي چې په دغه قانون پوه شي او د هغه اطاعت وکړي. دغه توقع او هیله چې د دعوي د طرفینو، څارنوالانو او ټولو خلکو لپاره منطقي او ښکاره ده، د قضائې سلوک د کړندود په مقررې کې د افغانستان اسلامي جمهوري دولت د قضاتو لپاره د یوه اخلاقي اصل په توګه تدوین شوي او سترې محکمې د ۲۰۰۷ کال د جون په ۱۹ مه نېټه هغه تصویب کړيدي.

د قضائې سلوک د کړندود د مقررې ۳ مادې داسې بیانوي:

د قاضي خپلواکي او بېطرفي د حقوقو د احقاق او عدالت د پلي کېدو یواځینې وثیقه ده. لدې کبله د قاضي لپاره اړینه ده چې په جدي توګه د هر ډول مداخلې یا د هغه د هڅې که د نورو چارواکو یا د هغه د خپلوانو لخوا وي چې د نوموړي د صلاحیت په حوزه کې وي، مخنیوی

قانون اساسي:

ماده ۱۲۹ قانون اساسي افغانستان در این مورد بیان میدارد " محکمه مکلف است اسباب حکمی را که صادر می نماید، در فیصله ذکر کند." این یک ضرورت مبرم بوده زیرا اگر اسباب حکم ذکر نکرده، طرفین دعوی و څارنوالان و به شکل وسیعتر در میان عموم مردم اینکه اساس فیصله محکمه چه بوده درک نگرديده و سبب عدم اعتماد مردم بر فیصله محکمه گردیده و در نتیجه سبب عدم اعتماد ایشان به محاکم و قوه قضائیه میگردد. بخش دلایلی که در فیصله تشریح گردیده باید شامل مطابقت قانون مربوطه با حقایق ثابت شده قضیه باشد.

مقررې طرز سلوک قضایې:

از قضات انتظار می رود تا این قانون را دانسته و از آن اطاعت کنند. این توقع و انتظار که برای طرفین دعوی، څارنوالان، و عموم مردم منطقی و آشکار میباشد، در مقررې طرز سلوک قضایې به حیث یک اصل اخلاقی برای قضات جمهوری اسلامی افغانستان تدوین گردیده و ستره محکمه در ۱۹ جون ۲۰۰۷ آنرا مورد تصویب قرار داده است.

ماده ۳ طرز سلوک قضایې ذیلاً بیان میدارد:

استقلال و عدم جانبداری قاضی یگانه وثیقه تأمین احقاق حقوق و اجرای عدالت میباشد. از اینرو، برای قاضی ضروری است تا بطور جدی از هرگونه مداخله یا کوشش مداخله از سوی دیگر اولیای امور و یا اشخاص، بشمول خویشاوندان وی، در امریکه در حوزه صلاحیت

او میباید، جلوگیری کند. او باید احترام قانون را بجا آورده و از آن اطاعت کند، و باید در خاطر داشته باشد که در هنگام انجام اجراءات قضایی خویش به جز قانون به هیچ اداره و یا مقامی تابع نمیباشد.

ماده ۱۸ این مقررہ ذیلأ بیان گردیده است:

بمنظور قضاوت عادلانه و منصفانه قاضی باید از تمام قوانین، معاهدات و کنوانسیون های بین المللی آگاهی داشته و به اجرای آنها متعهد و وفادار باشد. قاضی در حفظ و توسعه دانش و مهارت های خویش که در پیشبرد وظایف قضائی لازم و ضروری است، گام های مناسب را اتخاذ مینماید و درین راستا، از برنامه های آموزشی ایکه به همین منظور از طرف قوه قضائیه فراهم میشود، استفاده می نماید.

توضیحات رسمی در ارتباط ماده ۱۸ ذیلأ بیان میگردد:

تمام فیصله های قضات باید مطابق احکام قانون اساسی و سایر قوانین نافذہ افغانستان و در مطابقت با قوانین، معاهدات و کنوانسیون های قابل اجرای بین المللی باشد.

قوانین فعلی تعدیل یا ملغی میشوند و قوانین جدید وضع می گردد، بنا برین، آموزش قاضی یک عمل دوامدار بوده و در طول مدتیکه سمت قضاء را بدوش میداشته باشد، ادامه می یابد. ستره محکمه بمنظور تحقق این مأمول، برنامه های دوامدار تعلیمات قضائی را برای قضات افغانستان فراهم خواهد نمود و قضات مکلف خواهند بود تعدادی از ساعات مشخص تعلیمات دوامدار و برنامه های آموزشی قضائی را در یک میعاد معین

و کپی. هغه باید قانون ته درناوی و کپی او اطاعت یی و کپی، او باید په یاد ولری چې د خپلو قضائی دندو د سرته رسولو په وخت کې د قانون څخه پرته د بلې هېڅ کومې ادارې یا مقام تابع نه وي.

د دغه مقرري ۱۸ ماده داسې بیان کوي:

د عادلانه او منصفانه قضاوت پخاطر باید قاضي د ټولو قوانینو، معاهداتو او نړیوالو کنوانسیونونو څخه خبرتیا ولري او د دوي پلي کولو ته ژمن او وفالرونکي وي. د خپلې پوهې او مهارتونو د ساتنې او پراختیا لپاره چې د قضائې دندو د پرمخ بېولو لپاره ضروري دي، مناسب اقدامونه وکړي او پدې برخه کې د هغه روزنيزو پروگرامونو څخه چې په همدې موخه د قضائيه ځواک لخوا جوړېږي، ګټه واخلي.

د ۱۸ مادې په اړه رسمي توضیحات په لاندې ډول بیانېږي:

د قضاوتو ټولې فیصلې باید د اساسي قانون او د افغانستان د نورو نافذہ قوانینو او د نړیوالو د پلې کېدو وړ قوانینو، معاهداتو او کنوانسیونونو سره سمې وي.

فعلی قوانین تعدیل یا ملغی کېږي او نوي قوانین وضع کېږي، لدې کبله د قاضي روزنه یو دوامداره عمل دي او د هغه مودې په اوږدو کې چې د قضاوت دنده په غاړه لري، دوام کوي. ستره محکمه د دغه مامول د تحقق په موخه د افغانستان د قضاوتو لپاره د قضائې تعلیماتو دوامدار پروگرامونه چمتو کړي دي او قضات مکلف دي چې د دوامداره تعلیماتو مشخص ساعتونه او د قضائې روزنې پروگرامونه په یوه معینه موده کې

تکمیل نمایند. همچنان، قضاتیکه دانش و تجربه کافی در موضوعات مختلف قضائی دارند، موظف خواهند شد تا منحنیث مربیان قضائی در برنامه تعلیمات دوامدار قضائی ایفای وظیفه نمایند.

اعتماد و اطمینان عامه:

سرانجام، فیصله های درست، یک نقش عمده ای را در ایجاد اعتماد و اطمینان عامه مردم بالای محاکم ایفاء میکنند. آنعده کسانی که یک قضیه را جهت حل و فصل به محکمه میاورند، توقع دارند و حق دارند تا توقع داشته باشند که قاضی قانون را بداند و آنرا بطور درست تطبیق نماید. از اینرو، این امر نهایت مهم است تا قضات باید به قانون دسترسی داشته، توانایی شناسایی موضوعات حقوقی ای را که در دوسیه شامل اند دارا بوده و توانائی تعیین و تشخیص قانون قابل الاجرا در رابطه به حل و فصل همان موضوعات را داشته باشند.

سوالات؟

نتیجه گیری:

در ساعت بعدی راجع به اهمیت شناسائی دقیق موضوعاتی که بخاطر فیصله تقدیم گردیده و قبل از آغاز پژوهش حقوقی حایز اهمیت میباشند، صحبت خواهیم نمود.

شناسایی موضوع یا موضوعات که
تحت پژوهش قرار میگیرند (ساعات
درسی دوم الی چهارم)

قضیه فرضی اول (ساعت درسی دوم)

حاضر آمد در محکمه شرعیه ابتدائیه ولسوالی قره باغ ولایت کابل مخبر به اسم و نسب مدعی

بشپړ کړي. همدارنگه هغه قضات چې په مختلفو موضوعاتو کې پوهه او کافي تجربه ولري، موظف به شي چې د قضائي تعليماتو په دوامداره پروگرامونو کې د روزونکو په توگه کار وکړي.

عامه اعتماد او اطمینان:

بالآخره سمې فیصلې پر محاکمو د خلکو د عامه اعتماد او اطمینان په رامنځته کولو کې لویه ونډه لري. هغه شمېر کسان چې یوه قضیه د حل لپاره محکمې ته وړي، هیله لري او حق لري چې توقع ولري چې قاضی په قانون پوه شي او هغه په سمه توگه تطبیق کړي. لدې کبله دا چاره ډېر زیات ارزښت لري ترڅو قضات قانون ته لاسرسی ولري، په دوسیه کې د شاملو حقوقی موضوعاتو د پېژندلو وړتیا ولري او د هماغه موضوعاتو په اړه د قابل الاجراء قوانینو د تعیین او تشخیص وړتیا ولري.

پوښتنې؟

پایلی:

په راتلونکي ساعت کې به دهغه موضوعاتو د پېژندلو د ارزښت په اړه وغږېږو چې د فیصلې لپاره وړاندې شوې او د حقوقی څېړنې او پلټنې د پیل څخه مخکې د ارزښت وړ دي.

د هغه موضوع یا موضوعاتو پېژندنه چې
تر څېړنې لاندې به ونیول شي (دوهم تر
څلورم درسي ساعتونه)

لمړۍ فرضي قضیه (دوهم درسي ساعت)

حاضر شو د کابل ولایت د قره باغ ولسوالی ابتدائیه شرعیه محکمې ته مخبر د مدعي په نامه او

نسب چې شهرت يې د دغه وثيقي په لومړي ستنه کې ذکر شوي پداسې حال کې چې دخپل شرعي او قانوني اهليت لرونکي دي او له ځانه سره يې حاضر کړ مدعي عليه مذکور چې د هغه شهرت هم د دغه وثيقي په لومړۍ ستنه کې ذکر شوي دي پداسې حال کې چې هغه هم د خپل شرعي او قانوني اهليت لرونکي دي پس مذکور مدعي پر خپل حاضر کړي مدعي عليه داسې صحيحه دعوي کړې ده: د کابل ولايت د قره باغ د ولسوالۍ د ابتدائيه محکمې محترم رياست او د هغه د قضائي هيئت بناغلو غړو ته: زه مدعي چې شهرت مې پورته ذکر شوي دي پداسې حال کې چې د خپل بشپړ شرعي او حقوقي اهليت لرونکي يم پر همدغه مدعي عليه چې هغه هم د ما په شان د خپل شرعي او قانوني اهليت لرونکي دي او شهرت يې پورته ذکر شوي دي ستاسو د محترمې محکمې په وړاندې داسې شرعي او صحيح دعوي کوم چې: مذکوره مدعابها چې يوه ټوټه کرنيزه آبي ځمکه د يوه جريب په مساحت سره او د کابل ولايت د قره باغ د ولسوالۍ د استرغچ په کلي کې واقع ده او په لاندې حدود اربعه محدوده ده: شرقاً متصله ده د د امين نامي د ځمکې له ملکيت سره چې د نادر زوي او د قادر لمسی دي غرباً متصله ده له عامې لارې سره، شمالاً محدوده ده د جامع مسجد له ديوال سره او جنوباً عامې ويالې ته رسېږي، همدغه مذکوره محدوده شوې د همدغه محکمې د ۲/۲/۱۳۸۴ نېټې د { ۲۱۴ پر ۱۵۶ } شمېرې شرعي قبالي پر اساس چې د جعل او تزوير څخه خالي او د قضاء په ديوان کې ثبت او محفوظه ده زما حق او شرعي بلاشراکت ملکيت ؤ او دي چې د ۲/۲/۱۳۸۴ نېټې څخه د ۵/۲/۱۳۸۵ نېټې پورې زراً او حصاداً په هغه کې مالکانه تصرفات

مذکور که شهرتش درج ستون اول وثيقه هذا هست در حالیکه دارای اهليت شرعی و قانونی خود بوده و با خود حاضر آورد مدعی عليه مذکور را که شهرت او نیز درج ستون اول وثيقه هذا است در حالیکه او نیز دارای اهليت شرعی و قانونی خود بوده پس مدعی مذکور بر حاضر آورده مذکور خود چنین اقامه دعوی صحیح نموده هست: به مقام محترم ریاست محکمه ابتدائیه ولسوالی قره باغ ولایت کابل و اعضای محترم قضائی شان: اینجانب مدعی که شهرتم در فوق ذکر هست در حالیکه دارای اهليت کامل شرعی و حقوقي خود میباشم عليه همین مدعی عليه حاضر هذا که او نیز مثل من حایز اهليت شرعی و قانونی خود میباشد و شهرتش در فوق ذکر هست در پیشگاه محکمه محترم تان چنین اقامه دعوی صحیح و شرعی مینمایم که: مدعا بهای مذکور که عبارت از یک قطعه زمین زراعتی آبی به مساحت یک جریب واقع قریه استرغچ ولسوالی قره باغ ولایت کابل که محدود به حدود اربعه ذیل میباشد: شرقاً پیوست است به زمین ملکیت اسامی امین ولد نادر ولدیت قادر غرباً متصل است به راه عام، شمالاً محدود هست به دیوار مسجد جامع و جنوباً می رسد به جوی عام، همین محدود شده مذکور به اساس قباله شرعی { ۲۱۴ بر ۱۵۶ } ۱۳۸۴/۲/۲ ه ش مرتبه محکمه هذا که خالی از جعل و تزوير و دارای ثبت محفوظ به دیوان قضا میباشد حوق و ملکیت شرعی بلا شراکت غیر اینجانب بوده و میباشد که از تاریخ ۱۳۸۴/۲/۲ الی مورخ ۱۳۸۵/۲/۵ زراً و حصاداً دران تصرفات مالکانه داشتم چون بتاريخ ۱۳۸۵/۲/۵ غرض تحصیلات عالی عازم کشور فرانسه گردیدم مدعی

علیه مذکور از غیابت بنده سواستفاده نموده در حالیکه شخص عاقل بالغ و نافذ جمیع تصرفات شرعیه خود بود محدود شده مذکور فوق حق و ملک محترمه متقومه متصرفه و ذوالیدی من شفیق مدعی مذکور هذا را بدون اجازه من غصباً غیر حق و بی موجب شرعی متصرف گردیده ازاله ید محقه من مدعی مذکور هذا را از محدوده مذکور فوق به اثبات ید باطله خود نموده لذا از محکمه محترم میخوایم و طلب دارم تا ملکیت محدود شده فوق ام را از تصرف غاصبانه مدعی علیه مذکور هذا که از تسلیم دهی آن متمرد هست کشیده و مطابق فقره ۱ ماده ۷۶۵ قانون مدنی و ماده ۲۸۶ قانون اصول محاکمات مدنی برایم رد و تسلیم و حکم خویش را به آن صادر فرمائید.

بعد از صحت و درج صورت دعوی مدعی هذا در مطابقت با ماده ۲۱۵ قانون اصول محاکمات مدنی از مدعی مذکور هذا دو نفر شاهدان ذوالیدی خواسته شد تا به روز جلسه قضائی آنها را به محکمه حاضر نماید.

چون قبلاً تاریخ جلسه قضائی به طرفین اعلان گردیده بوده به تاریخ ۱۳۸۶/۱/۱۰ هـ ش هر دو جانب به محکمه حاضر گردیده در مطابقت با ماده ۴۸ قانون اصول محاکمات مدنی جلسه رسماً آغاز گردید. ابتداءً صورت دعوی مدعی مذکور در حضور داشت مدعی علیه مذکور قرائت گردیده و محتوای آن به مدعی علیه تفهیم گردید ازینکه از مدعی علیه مذکور قبلاً دو نفر شاهد ذوالیدی مطالبه گردیده بود از مدعی مذکور پرسیده شد آیا دو نفر شاهد ذوالیدی خود هریک اسامی مبین ولد صدیق ولدیت نسیم و جعفر ولد

درلودل خرنگه چې د ۵/۲/۱۳۸۵ نېټه د لوړو زده کړو لپاره مې فرانسې ته سفر وکړ مذکور مدعي عليه زما له غیابت څخه سو استفاده وکړه او پداسې حال کې چې عاقل بالغ او د خپلو ټولو شرعي تصرفاتو نافذ شخص و مذکوره محدوده زما محترمه متقومه متصرفه او ذولیدی من شفیق حق او ملک زما له اجازې پرته غصباً غیر حق او له شرعي موجب پرته متصرفه کړې له اله ید محقه زه مذکور مدعي له فوق مذکورې محدودې څخه په خپل ید باطله اثبات کوم او له محترمې محکمې څخه غواړم چې زما پورتنی مذکور مکلیت د مذکور مدعي علیه له غاصبانه تصرف څخه چې د هغه د تسلیم کولو څخه متمرد دي، وباسي او د مدني قانون د ۷۶۵ مادې د لمړۍ فقرې او د مدني محاکماتو د اصولو د قانون د ۲۸۶ مادې سره سم ماته رد او تسلیم او خپل حکم صادر کړئ.

د مدعي د صورت دعوي د صحت او درج وروسته د مدني محاکماتو د اصولو د قانون د ۲۱۵ مادې سره سم له هذا مذکور مدعي څخه دوه تنه ذوالیدی شاهدان وغوښتل شول تر څو د قضائي جلسې په ورځ هغوي محکمې ته حاضر کړي.

لکه خرنگه چې د قضائي جلسې نېټه طرفینو ته اعلان شوې وه په ۱۰/۱/۱۳۸۶ نېټه طرفین محکمې ته حاضر شول او د مدني محاکماتو د اصولو د قانون له ۴۸ مادې سره سم جلسه رسماً پیل شوه. په لومړي سر کې د مذکور مدعي د دعوي صورت د مذکور مدعي علیه په حضور قرائت شو او د هغه محتوي مدعي علیه ته تفهیم شوه دا چې له مذکور مدعي علیه څخه دوه تنه ذوالیدی شاهدان غوښتل شوي وو له مذکور مدعي څخه وپوښتل شول چې آیا خپل دوه تنه ذولیدی شاهدان مبین نامی د صدیق زوي او د نسیم لمسی

اختر ولدیت مومن را که قبلاً شهرت شان را به محکمه هذا معرفی نموده بودید حاضر نموده اید؟ در جواب گفت بلی همین دو نفر شاهد معرفی کردگی قبلی خود را حاضر نموده ام خواهشمندم اجازه دهید تا آنها را جهت ادای شهادت به تالار جلسه قضائی دعوت نمایم. اجازه داده شد ابتدا شاهد اولی اسامی احمد زبیر در حالیکه شاهد دومی خارج تالار جلسه قضائی بود در جلسه قضائی به حضور داشت طرفین دعوی چنین ادای شهادت نمود:

اشهد شاهدی میدهم که موازی یک قطعه زمین زراعتی آبی به مساحت یک جریب واقع قریه استرغچ ولسوالی قره باغ ولایت کابل که محدود هست به این حدود اربعه شرقاً پیوست است به زمین ملکیت اسامی امین ولد نادر ولدیت قادر، غرباً متصل هست به راه عام شمالاً محدود هست به دیوار مسجد و جنوباً وصل هست به جوی عام همین محدود شده مذکور به اساس قباله شرعی ۲۱۴ بر ۱۵۶/۲/۲ ۱۳۸۴ مرتبه محکمه ابتدائیه قره باغ ولایت کابل حق و ملکیت شرعی همین مدعی حاضر اسامی محمد ولد محمود ولدیت حمید باشند قریه مذکور بوده و میباشد فعلاً همین محدود شده مذکور را به چشم و سر مشاهده می نمایم که در ید و تصرف همین مدعی علیه حاضر هذا میباشد.

متعاقباً به شاهد دومی اسامی جعفر ولد اختر اجازه ورود به تالار جلسه داده شد. موصوف در حضور داشت طرفیت دعوی علی السبیل التعاقب و الانفراد چنین ادای شهادت نمود:

اشهد شاهدی میدهم که موازی یک

او جعفر نامی د اختر زوی د مومن لمسی چې مخکې موبې شهرت دغه محکمې ته معرفي کړئ و حاضر کړي دي؟ په ځواب کې یې وویل هو همدغه دوه تنه معرفي شوي شاهدان مې حاضر کړي دي هیله لرم اجازه را کړئ هغوي د شهادت د اداء لپاره د قضائي جلسې تالار ته راوغواړم. اجازه ورکړل شوه په سر کې لومړی شاهد مبین نامی په داسې حال کې چې دوهم شاهد د قضائي جلسې د تالار څخه بهر ؤ په قضائي جلسه کې د طرفینو په حضور داسې شهادت اداء کړ:

اشهد شاهدي ورکوم چې یوه ټوټه کرنیزه آبی ځمکه چې یو جریب مساحت لري او د کابل ولایت د قره باغ ولسوالی د استرغچ په کلي کې واقع ده او محدوده ده له دې حدود اربعه سره: شرقاً متصله ده د د امین نامی د ځمکې له ملکیت سره چې د نادر زوی او د قادر لمسی دي غرباً متصله ده له عامې لارې سره، شمالاً محدوده ده د جامع مسجد له دیوال سره او جنوباً عامې ویالې ته رسیږي همدغه مذکوره محدوده د کابل ولایت د قره باغ د ابتدائیه محکمې د ۲/۲/۱۳۸۴ نېټې د مرتبه ۲۱۴ پر ۱۵۶ شمارې شرعي قبالي په ساس د همدغه حاضر مدعي محمد نامی د محمود زوی او د حمید لمسی چې د مذکور کلي اوسېدونکي دي حق او شرعي ملکیت ؤ او دي. فعلاً همدغه مذکوره محدوده په خپلو سترگو وینو چې د همدغه حاضر مدعي علیه تر تصرف لاندې ده.

وروسته دوهم شاهد جعفر نامی د اختر زوی ته د جلسې تالار ته د ننوتلو اجازه ورکړل شوه. موصوف د دعوي د طرفینو په حضور علي السبیل التعاقب والانفراد داسې شهادت اداء کړ:

اشهد شاهدي ورکوم چې یوه ټوټه کرنیزه آبی

قطعه زمین زراعتی آبی به مساحت یک جریب واقع قریه استرغچ ولسوالی قره باغ ولایت کابل که محدود هست بدین حدود اربعه شرقاً پیوست است به زمین ملکیت اسامی امین ولد نادر ولدیت قادر، غرباً متصل هست به راه عام شمالاً محدود هست به دیوار مسجد و جنوباً وصل هست به جوی عام همین محدود شده مذکور به اساس قباله شرعی ۲۱۴ بر ۱۵۶ مورخ ۱۳۸۴/۲/۲ مرتبه محکمه ابتدائیه قره باغ ولایت کابل حق و ملکیت همین مدعی حاضر اسامی محمد ولد محمود ولدیت حمید باشنده قریه مذکور بوده که در آن متصرف بود فعلاً به چشم مشاهده می نمایم که همین زمین محدود شده مذکور در ید و تصرف همین مدعی علیه حاضر هذا قرار دارد. امضا و نشان انگشت شاهدان و طرفین دعوی. چون شهادت شاهدان مذکور مطابق دعوی مدعی مذکور و قانون بود از طرف هیات قضائی مورد قبول واقع گردیده از مدعی علیه مذکور استجواب بعمل آمد که در مقابل صورت دعوی مدعی مذکور چه گفتنی دارید. در جواب اظهار نمود که دعوی مدعی هذا علیه من عاری از حقیقت بوده یک نقل آن با مهلت لازم برایم داده شود تا دفاعیه تحریری خود را حاضر نمایم. در مطابقت با ماده ۲۶ قانون اصول محاکمات مدنی یک نقل صورت دعوی مدعی مذکور غرض آوردن دفاعیه تحریری به مدعی علیه هذا مهلت قانونی داده شد تا دفع خود را در میعاد معینه قانونی به محکمه حاضر نماید فقط تاریخ ۱۰/۱/۱۳۸۶ ه. ش.

الیوم مورخ ۲۰/۱/۱۳۸۶ ه. ش جلسه قضائی موضوع به حضور داشت طرفین به ادامه قبلی

خُمکه چپی یو جریب مساحت لری او د کابل ولایت د قره باغ ولسوالی د استرغچ په کلي کې واقع ده او محدوده ده له دې حدود اربعه سره: شرقاً متصله ده د د امین نامی د خُمکې له ملکیت سره چپی د نادر زوی او د قادر لمسی دی غرباً متصله ده له عامې لارې سره، شمالاً محدوده ده د جامع مسجد له دیوال سره او جنوباً عامې ویالې ته رسېږي همدغه مذکوره محدوده د کابل ولایت د قره باغ د ابتدائیه محکمې د ۲/۲/۱۳۸۴ نېټې د مرتبه ۲۱۴ پر ۱۵۶ شماری شرعی قبالي په ساس د همدغه حاضر مدعی محمد نامی د محمود زوی او د حمید لمسی چې د مذکور کلي اوسېدونکي دي حق او شرعی ملکیت ؤ او دي چې په هغه کې متصرف ؤ. فعلاً همدغه مذکوره محدوده په خپلو سترگو وینو چې د همدغه حاضر مدعی علیه تر تصرف لاندې ده. د شاهدانو او د دعوي د طرفینو لاسلیک او د گوتې نښه. لکه څرنګه چې د مذکورو شاهدانو شهادت د مذکور مدعی د دعوي او د قانون سره سم ؤ د قضائي هیئت لخوا د منلو وړ وګرځېده او د مذکور مدعی علیه څخه استجواب وشو چې د مذکور مدعی د صورت دعوي په وړاندې څه وایي. په ځواب کې یې وویل چې د دغه مدعی دعوي پر ما له حقیقت څخه لیري ده د هغه یو نقل له لازم مهلت سره ماته راکړل شي تر څو خپله تحریري دفاعیه حاضره کړم. د مدني محاکماتو د اصولو د قانون له ۲۶ مادې سره سم د مذکور مدعی د صورت دعوي یو نقل مدعی علیه ته د تحریري دفاعيې د حاضرولو لپاره له قانوني مهلت سره ورکړل شو تر څو خپله دفع په معینه قانوني موده کې محکمې ته حاضره کړي فقط د ۱۰/۱/۱۳۸۶ ه. ل

الیوم مورخ ۲۰/۱۰/۱۳۸۶ ه. ل د موضوع قضائي جلسه د طرفینو په حضور د مخکې په دوام سره

آغاز از مدعی علیه مذکور پرسیده شد که آیا دفاعیه تحریری خود را حاضر نموده اید؟ گفت بلی امید دارم برایم اجازه دهند تا آن را در جلسه قضائی هذا قرائت نمایم اجازه داده شد مدعی علیه مذکور دفاعیه تحریری خود را به شرح ذیل در جلسه قضائی قرائت نمود.

بعضور محترم رئیس و اعضای قضائی محکمه ابتدائیه قره باغ ولایت کابل اینجانب مدعی علیه اصل و مدعی بالدفع که شهرتم در فوغ ذکر هست در حالیکه مثل مدعی بالااصاله اصل دارای اهلیت شرعی و حقوقی خود بوده و میباشم دفع صحیح و شرعی خود را در مقابل دعوی کاذبانه و عاری از حقیقت مدعی اصل و مدعی علیه بالدفع هذا اسامی محمد ولد محمود ولدیت حمید ذیلاً خدمت تان قدیم میدارم:

مدعی بهای مندرج صورت دعوی مدعی اصل هذا که عبارت از یک قطعه زمین زراعتی آبی به مساحت یک جریب واقع قریه استرغیچ ولسوالی قره باغ ولایت کابل که محدود است بدین حدود اربعه: شرقاً متصل است به زمین ملکیت اسامی امین ولد نادر ولدیت قادر غرباً میرسد به راه عام شمالاً پیوست هست به دیوار مسجد جامع جنوباً وصل است به جوی عام همین محدود شده قبلاً حق و ملکیت شرعی همین مدعی علیه بالدفع اسامی محمد بوده ولی بعداً موصوف همین محدود را در حالیکه عاقل و رشید و دارای اهلیت شرعی خود بود ره رضا و رغبت بدون جبر و اکراه به تاریخ ۱۳۸۵/۲/۵ در مقابل مبلغ دو صد هزار افغانی پول نقد که مناصف آن

پیل له مذکور مدعی علیه خخه وپوبنتل شوه چې آیا خپله تحریري دفاعیه مو حاضره کړې ده؟ وپي ويل هو هيله لرم اجازه را کړئ تر خو هغه د دغه قضائي جلسې په مخکې قرائت کړم اجازه ورکړل شوه مذکور مدعی علیه خپله تحریري دفاعیه په لاندې شرحه سره په قضائي جلسه کې قرائت کړه:

د کابل ولایت د قره باغ ولسوالی د ابتدائیه محکمې د رئیس او د قضائي هیئت د غړو په حضور زه مدعی علیه اصل او مدعی بالدفع چې شهرت مې پورته ذکر شوي دي پداسې حال کې چې لکه د مدعی بالااصاله د خپل شرعی او حقوقی اهلیت لرونکي یم خپهل صحیح او شرعی دفعه د مدعی اصل او مدعی علیه بالدفع محمد نامي د محمود زوي د حمید لمسي د کاذبانه او له حقیقت خخه لیرې دعوي په مقابل کې په لاندې شرح سره ستاسو خدمت ته وړاندې کوم:

د مدعی اصل په دغه صورت دعوي کې مندرج مدعی بها چې یوه ټوټه کرنیزه آبی ځمکه د یوه جریب په مساحت او د کابل ولایت قره باغ ولسوالی د استرغیچ په کلې کې واقع ده او له لاندې حدود اربعه سره محدوده ده: شرقاً متصله ده د د امین نامي د ځمکې له ملکیت سره چې د نادر زوي او د قادر لمسی دي غرباً متصله ده له عامې لارې سره، شمالاً محدوده ده د جامع مسجد له دیوال سره او جنوباً عامې ویالې ته رسېږي همدغه محدوده قبلاً د همدغه مدعی علیه بالدفع شفیق نومي حق او شرعی ملکیت ؤ مگر بعداً موصوف همدغه محدوده پداسې حلال کې چې عاقل رشید او د خپل شرعی اهلیت لرونکي ؤ په خپله رضا او رغبت پرته له جبر او اکراه خخه د ۱۳۸۵/۲/۵ نېټه د دوه سوه زره افغانیو نغدو پیسو په

یکصد هزار افغانی میشود به لفظ بعت بالای من مدعی علیه اصل و مدعی بالدفع هذا به بیع بات قطعی به فروش رسانیده و من قبل از قیام در همان مجلس عقد بیع مذکور را قبول نمودم تقابض فی البدلین من الجانین انجام یافت که از همان تاریخ عقد بیع الی اکنون در زمین مشتری خود تصرفات مالکانه دارم و زمین مذکور در تصرف و ذوالیدی خودم قرار دارد بناً ادعای غصب مدعی اصل و مدعی علیه بالدفع مذکور هذا علیه من حقیقت ندارد. علاوهً اینکه هرگاه لازم باشد ادعایم را به اسناد ثابت می سازم از پیشگاه محکمه محترم خواهشمندم تا حکم خویش را به رد دعوی مذکور صادر نمایند.

بعد از صحت دفاعیه مدعی علیه هذا در مطابقت با ماده ۲۱۳ قانون اصول محاکمات مدنی درج صورت حامل گردیده و تاریخ انعقاد جلسه بعدی به طرفین اخبار گردید فقط مورخ ۱۳۸۶/۱/۲۰.

الیوم مورخ ۱۳۸۶/۱/۲۱ به ادامه جلسات قضائی قبلی موضوع جلسه قضائی با حضور داشت طرفین دعوی آغاز چون در جلسه قبلی در مطابقت با ماده ۲۴۳ قانون اصول محاکمات مدنی صورت دعوی مدعی و دفاعیه مدعی علیه قرائت و محتوی آن به آنها تفهیم گردیده بود وفق فقره ۲ ماده ۲۱۳ قانون اصول محاکمات مدنی اولاً به مدعی مذکور اسامی محمد ولد محمود موقع داده شد تا صورت دعوی و اسناد خویش را توضیح نماید موصوف جهت اثبات ادعای مندرج صورت دعوی خود اصل قباله شرعی ۲۱۴ بر ۱۵۶ مورخ ۱۳۸۴/۲/۲

مقابل کپی چې مناصفه یې سل زره افغانی کپړي د بعت په لفظ سره پر ما مدعي علیه اصل او مدعي بالدفع باندي په قطعي بیع بات خرڅه کړه او ما په هماغه مجلس کې د اوچت کېدو څخه مخکې د همدغه بیع عقد ومانه تقابض بالبدلین من الجانین تر سره شو چې د بیع د عقد له هماغه نېټې راهیسې په خپله مشتري ځمکه کې مالکانه تصرفات لري او مذکوره ځمکه خپله زما تر ذولیدی تصرف لاندې ده لدې کبله د مدعي اصل او مدعي علیه بالدفع د غصب ادعا پر ما حقیقت نلري. علاوهً دا چې هرکله چې لازم وي خپله ادعا په اسنادو ثابتوم د محترمې محکمې له حضور څخه هیله لرم چې خپل حکم د مذکورې دعوي په رد سره صادر کړي.

د مدعي علیه د دفاعيې د صحت څخه وروسته د مدني محاکماتو د اصولو د قانون د ۲۱۳ مادې سره سم په صورت حامل کې درج شوه او د راتلونکې جلسې د جوړېدو نېټه طرفینو ته اخبار شوه فقط مورخ ۱۳۸۶/۱/۲۰

الیوم مورخ ۱۳۸۶/۱/۲۱ د مخکینیو قضائي جلساتو په ادامه د قضائي جلسې موضوع د دعوي د طرفینو په حضور پیل شوه لکه څرنګه چې په مخکیني جلسه کې د مدني محاکماتو د اصولو د قانون له ۲۴۳ مادې سره سم د مدعي صورت دعوي او د مدعي علیه دفاعه قرائت او محتوي یې دوي ته تفهیم شوې وه د مدني محاکماتو د اصولو د قانون له ۲۱۳ مادې سره سم لمړی مذکور مدعي شفیق نامي د محمد رفیق زوي ته موقع ورکړل شوه چې خپل صورت دعوي او اسناد توضیح کړي موصوف په خپل صورت دعوي کې د مندرجې دعوي د ثبوت لپاهر د ۲۱۴ پر ۱۵۶ مورخ ۱۳۸۴/۲/۲ د مرتبه محکمې د

مرتبه محکمه هذا را تقدیم نمود و به ملاحظه ورق ۱۴ دوسیه آمریت محترم مخزن محکمه استیناف ولایت کابل از داشتن ثبت محفوظ آن به دیوان قضا تصدیق نموده چون قبلاً جهت مزید تحقیقات ذریعه صادره ۱۳ بر ۸ مورخ ۱۳۸۶/۱/۱۸ این محکمه در مورد ثبت جایداد مدعی بهای مذکور از مدیریت محترم املاک ولسوالی قره باغ معلومات خواسته شده بود مدعی مذکور در جلسه قضائی مکتوب ۷۱ بر ۲۰ مورخ ۱۳۸۶/۱/۲۰ صادره مدیریت املاک قره باغ را تقدیم نمود که متن آن قرار ذیل هست:

به ریاست محترم محکمه ابتدائیه قره باغ به جواب صادره ۱۳ بر ۸ مورخ ۱۳۸۶/۱/۱۸ تان احتراماً مینگارم که به ملاحظه ص ۱۴ جلد ۷ سوابق املاکی موازی یک قطعه زمین زراعتی آبی به مساحت یک جریب واقع قریه استرغچ ولسوالی قره باغ به اساس قباله شرعی ۲۱۴ بر ۱۵۶ مورخ ۱۳۸۴ مرتبه محکمه قره باغ به اسم شفیق ولد محمد رفیق ولدیت احمد شاه قید و ثبت مییاشد. متعاقباً به مدعی علیه مذکور موقع داده شد تا دفاعیه و اگر سندی و یا دلیلی بر ادعایش داشته باشد آن را در جلسه قضائی توضیح دهد. مدعی علیه مذکور اظهار نمود علاوه از آنچه در دفاعیه خود ذکر نموده ام چیزی برای گفتن ندارم مدعی بها را از مدعی هذا در بدل مبلغ دو صد هزار افغانی به بیع قطعی خریداری نموده ام از طرف هیات قضائی از مدعی علیه اصل و مدعی بالدفع مذکور پرسیده شد که آیا در مورد ادعای خریداری خویش کدام مدارک اثباتیه بدست دارید و یا به محکمه تقدیم نموده می‌توانید؟ در جواب گفت

شرعی قبالی اصل وړاندې کړ او د کابل د استیناف د محکمې د مخزن د محترم آمریت د دوسیې د ۱۴ پاڼې په کتو سره یې د قضاء له دیوان سره د هغه د ثبت او محفوظ تصدیق وکړ څرنگه چې مخکې د څېړنې لپاره د زیاتو معلوماتو لپاره د دغه محکمې د ۱۸/۱/۱۳۸۶ نېټې د ۱۳ پر ۸ ګڼه صادرې له لارې د مذکور مدعي بها جایداد د ثبت په اړه د قره باغ د ولسوالی د املاکو د محترم مدیریت څخه معلومات غوښتل شوي وو مذکور مدعي په قضائي جلسه کې د قره باغ د ولسوالی د املاکو د مدیریت د ۲۰/۱/۱۳۸۶ نېټې ۷۱ پر ۲۰ ګڼه صادره لیک تقدیم کړ چې د هغه متن په لاندې ډول دي:

د قره باغ د ابتدائیه محکمې محترم ریاست ته ستاسو د ۱۸/۱/۱۳۸۶ نېټې د ۱۳ پر ۸ ګڼې صادره په ځواب کې په درناوي سره لیکو چې د املاکي سوابقو د کتاب د ۷ ټول د ۱۴ پاڼې په لوستلو سره یوه ټوته کرنیزه آبي ځمکه چې یو جریب مساحت لري او د قره باغ د ولسوالی د استرغچ په کلي کې واقع ده د قره باغ د محکمې د ۱۳۸۴ کال د ۲۱۴ پر ۱۵۶ ګڼه شرعي قبالی په اساس د شفیق په نامه چې د محمد رفیق زوي او د احمدشاه لمسی دي قید او ثبت ده. وروسته مدعي علیه ته موقع ورکړل شوه تر څو که دفاعیه یا کوم سند یا دلیل د خپلې ادعا لپاره ولري په قضائي جلسه کې وړاندې کړي. مذکور مدعي علیه څرګنده کړه چې تر هغه زیات د ویلو لپاره څه نه لرم چې په دفاعیه کې مې ذکر کړي مدعي بها مې له دغه مدعي څخه د دوه سوه زرو افغانیو په مقابل کې په قطي بیع اخیستې ده د قضائي هیئت لخوا له اصل مدعي علیه او مدعي بالدفع مذکور څخه پوښتنه وشوه چې آیا د خپلې خریداری په هکله کوم اثباتیه مدارک په لاس لري او یا یې

در مورد اثبات ادعای خریداری خویش کدام دلایل، شواهد و مدارک بدست ندارم و هر قدر مهلت برایم داده شود حاضر کرده نمیتوانم ولی متصرف بودم بر زمین مدعی بها دال بر آن است که زمین مدعی بها ملکیت بنده میباشد.

محکمې ته وړاندې کولای شی؟ په ځواب کې یې وویل د خپلې خریداری د اثبات لپاره کوم دلیل، شاهد او مدرک په لاس نلري او که هر څومره مهلت راکړل شي نشم کولای حاضر یې کړم مگر پر ځمکه زما متصرف والی ددې دلیل دي چې مدعي بها ځمکه د بنده ملکیت دي.

سوالات مباحثه صنفی:

د صنفی مباحثې پوښتنې:

این چگونه قضیه میباشد؟

دا څه ډول قضیه ده؟

کدام عرصه عمومی قانون در این قضیه دخیل میباشد؟

د قانون کومه عمومی برخه پدې قضیه کې دخیله ده؟

موضوعات دقیق حقوقی که جهت فیصله تقدیم گردیده اند کدام ها اند؟

هغه دقیق حقوقی موضوعات چې د فیصلې لپاره وړاندې شوي کوم دي؟

بخاطر دریافت قانون قابل اجراء در این موضوعات به کجا مراجعه خواهید نمود؟

په دغه موضوعاتو د قابل الاجراء قانون د موندلو لپاره کوم ځای ته مراجعه کوئ؟

مواد لکچر:

د لکچر مواد:

تحقیق حقوقی مؤثر وابسته به فهم دقیق موضوعاتی میباشد که جهت فیصله قبل از آغاز تحقیق تقدیم گردیده است. در غیر آن وقت زیاد ضایع خواهد شد.

ګټوره حقوقی څېړنه د هغه موضوعاتو له دقیقې پوهېدنې سره تړلې ده چې د څېړنې څخه مخکې د فیصلې لپاره وړاندې شوي دي. د هغه څخه بهر زیات وخت ضایع کیږي.

از اینرو باید راجع به موضوعات و شناسایی موضوعاتی که برای فیصله تقدیم گردیده اند، وقت صرف گردد. زمانیکه تمام موضوعات شناسایی گردید، باید آنها تحلیل، تصفیه و قابل درک و دقت ساخته شده و بعداً تحریر گردند.

لډې کبله باید د موضوعاتو په اړه او د هغه موضوعاتو د پېژندنې لپاره چې د فیصلې لپاره وړاندې شوي دي، وخت مصرف شي. هغه وخت چې ټول موضوعات وپېژندل شول، باید هغوي تحلیل، تصفیه او قابل درک او دقت کړل شي او وروسته ولیکل شي.

بعداً یکی بعد دیگری موضوعات تحت پژوهش قرار گرفته، تمام قوانین قابل تطبیق مورد شناسایی

وروسته یوه پر بله پسې موضوع گانې تر څېړنې لاندې نیول شي، ټول قابل تطبیق قوانین وپېژندل

شي او موضوع فيصله شي.

قرار گرفته و موضوع فيصله ميگردد.

دوهمه فرضي قضيه (دریم درسي ساعت)

د مدعيه بالوكاله مېرمن فخرېې صورت دعوي:

د كابل ولايت د مرافعه محكمې د سوداگريز ديوان د مقام محترم رياست ته: زه مدعيه بالوكاله چې شهرت مې پورته ذكر دي په داسې حال كې چې د خپلو ټولو شرعي تصرفاتو مكلف او نافذه وم او يم پر همدغه حاضر مدعي عليه چې شهرت يې پورته ذكر شوي دي او هغه هم مكلف او رشيد او د خپلو ټولو شرعي تصرفاتو نافذ ؤ او دي وكالتاً داسې دعوي كوم. د دعوي تفصيل: د دوست محمد سراي چې د كابل ښار د لومړۍ ناحيې د نوي منډوي په واپ واقع دي چې د كابل مشهور او معروف سوداگريز ځاي دي زمونږ د مرحوم پلار دوست محمد د مير محمد زوي د جان محمد خان لمسي او ساكن الاصل د غزني مركزدي، ملكيت دي چې د هغه د وفات تر وخت يې په تصرف كې ؤ نه يې پر چا كوم دوكان خرڅ كړې ؤ او نه يې چاته سرقفلي وركړې ؤ. زمونږ د مرحوم پلار له وفات څخه وروسته د هغه متروكه جايداد د ورثه وو تر منځ شرعاً تقسيم او رضائي تركه وشوه او مدعا بها دوكان زما د موكل سيد محمد د دوست محمد زوي په سهم او حصه كې راغلي دي. د كورنيو جگړو په بهير كې زما موكل سيد محمد د وطن پرېښودو ته اړ شو د هغه په غياب كې مدعي بها دوكان په غير قانوني توگه د حاضر مدعي عليه په وسيله تصرف او ترگتې اخيستې لاندې ونيول شو او ترې اخلي په داسې حال كې چې مدعي عليه زما د موكل مستاجر ندي او زما د موكل او مدعي عليه تر منځ كوم تړون نشته مدعي بها

قضيه فرضي دوم (ساعت درسي سوم)

صورت دعوی مدعيه بالوكاله مېرمن فخریه:

بمقام محترم رياست ديوان تجارتي محكمه مرافعه ولايت كابل: من مدعيه بالوكاله كه شهرتم در فوق ذكر گرديده در حاليكه مكلف و نافذه جميع تصرفات شرعيه ام بوده و مياشتم بالای همين مدعي عليه حاضر كه شهرتش در فوق ذكر گرديده آنهم مكلف و رشيد و نافذ جميع تصرفات شرعي اش بوده و مياشند وكالتاً چنين اقامه دعوی مينمايم. تفصيل دعوی: سراي دوست محمد واقع جاده مندوی جديد مربوطه ناحيه اول شهر كابل كه محل تجارتي مشهور و معروف شهر كابل هست ملكيت شخص پدر مرحومي ما دوست محمد فرزند ميرمحمد ولد جان محمد خان ساكن الاصل مركز غزني بوده كه تا حين وفاتش در تصرفش بوده نه به كس كدام دكاني را فروخته بود و نه به كس سرقفلي داده بود. بعد از وفات پدر مرحومي ما جايداد متروكه اش بين ورثه شرعا تقسيم و تركه رضائي گرديد و دكان مدعا بها در سهم و حصه موكل ام سيد محمد ولد دوست محمد قرار گرفته هست. بعد از جنگ های ميهنی سيد محمد موكلم بترك وطن مجبور گرديد در غياب وی دكان مدعی بها بصورت غير قانونی ذریعه مدعی عليه حاضر هذا تصرف و مورد استفاده قرار گرفته و بهره برداری مينمايد در حاليكه مدعی عليه مستاجر موكل ام نبوده و كدام عقد قرار داد بين موكلم و مدعی عليه وجود ندارد

دوکان یې په خپل سر متصرف کړي او د دوکان تخلیې او یا د مناسبې کرایې ورکړې ته حاضر ندی. مذکور دوکان د ۱۸/۳/۱۳۵۵ د {۱۱} {۹۰۵} شرعی ترکه خط په وسیله زما د موکل موروثي ملکیت دي چې په مذکور ترکه خط کې د هر وارث سهم او حصه مشخصه شوېده او مدعي عليه کوم داسې سند چې د هغه د تصرف د مشروعیت اثبات کوونکي وي په لاس کې نلري او په حيله او چل غواړي خپل تصرف او غیر قانوني گټې اخیستنې ته دوام ورکړي. د مدعي بها دوکان د تخلیې او د تېر زمان د کرایې غوښتنه مې چې د مدعي عليه څخه وکالتاً وکړه د دوکان د تخلیې او د مناسبې کرایې د ورکړې څخه یې انکار وکړ لیت او لعل کوي چې گواکي د فلاني یعنی غیر مالک څخه مې په سرقفلي اخیستې دي. لدې کبله چې له اصل مالک چې زما موکل دي کوم سند په لاس کې نلري او زما موکل دوکان چا ته په سرقفلي نه دي ورکړه او د هغه په غیاب کې هېڅوک د هغه د دوکان د سرقفلي خرڅولو صلاحیت نلري داسې ناجایز او فضولي تصرفات د لاندې شرعی مسائلو په بنسټ د غضب په حکم کې دي او د غضب حکم شرعاً د مغضوبه رد او تسلیمي ده. پس د دوکان له تخلیې او د تسلیم کولو څخه د مدعي عليه امتناع تجاوز او غضب او منکر او ناجایز او نا مشروع عمل دي د قانون د لاندې موادو او د شرعی مسائلو پر بنسټ:

۱. د اساسي قانون ۴۰ ماده داسې حکم کوي: د اشخاصو ملکیت د تعرض څخه خوندي دي.

۲. د مدني قانون ۱۹۰۰ او ۱۹۰۴ مادې: یوازې مالک کولاي شي د قانون د احکامو په حدودو کې په خپل ملکیت کې تصرف وکړي او د خپل ملکیت په استعمال او گټې

دوکان مدعی بها را خود سرانه متصرف گردیده حاضر به تخلیه و تادیه کرایه مناسب نیست. دوکان مذکور بموجب ترکه خط شرعی {۱۱} {۹۰۵} {۱۳۵۵/۳/۱۸} ملکیت موروثي موکل من مدعی بالوکاله بوده که در ترکه خط مذکور سهم و حصه هر نفر از ورثه افزاز و مشخص گردیده و مدعی عليه کدام سندی که اثبات کننده مشروعیت تصرفش باشد بدسترس ندارد و باتوصل با حيله میخواهد که به تصرف و بهره برداری غیرقانونی اش ادامه دهد. تخلیه دوکان مدعی بها و کرایه زمان گذشته را که از مدعی عليه و کالتاً مطالبه نمودم از تخلیه دوکان و تادیه کرایه مناسب آن ابا ورزیده لیت ولعل مینماید که گویا از فلان کس یعنی غیر مالک به سرقفلی گرفته. از اینکه کدام سند قانونی از اصل مالک دوکان که موکل میباشد بدست ندارد موکل دوکان سرقفلی را بکس به اجاره نکرده و در غیاب وی هیچکس صلاحیت فروش امتیاز سرقفلی دکانش ر انداشسته چنین تصرفات ناجایز و فضولی باساس مسایل شرعی ذیل در حکم غضب است و حکم غضب شرعاً رد و تسلیمی مغضوبه هست. پس امتناع مدعی عليه از تسلیمی و تخلیه دکان مدعی بها تجاوز و غضب و عمل منکر و ناجایز و نا مشروع است باساس مواد قانون و مسایل شرعی ذیل:

۱. ماده {۴۰} قانون اساس حکم میکند: ملکیت اشخاص از تعرض مصئون است.

۲. مواد {۱۹۰۰} و {۱۹۰۴} قانون مدنی: تنها مالک میتواند که در حدود احکام قانون در ملکیتش تصرفات نماید و به استعمال و بهره برداری

اخیستنی لاس پورې کړي.

ملکیت خود بیردازد.

۳. د مجله الاحکام ۳۷۵ ماده: بیع فضولی اذا اجاز صاحب المال او وکیله او ولیه او وصیه نفذ والا انفسخ
۳. ماده {۳۷۵} مجله الاحکام: بیع فضولی اذا اجاز صاحب المال او وکیله او ولیه او وصیه نفذ والا انفسخ
۴. د مجله الاحکام ۹۵ ماده: الامر بالتصرف فی ملک الغير باطل
۴. ماده {۹۵} مجله الاحکام: الامر بالتصرف فی ملک الغير باطل
۵. د مجله الاحکام العدلیه ۹۷ ماده: لیس ل احد ان یاخذ مال غیره بلا سبب شرعی
۵. ماده {۹۷} مجله الاحکام العدلیه: لیس ل احد ان یاخذ مال غیره بلا سبب شرعی
۶. د مجله الاحکام ۸۸۱ ماده: الغصب هو اخذ مال واحد و ضبطه بدون
۶. ماده {۸۸۱} مجله الاحکام: الغصب هو اخذ مال واحد و ضبطه بدون اذنه
۷. د مجله الاحکام ۹۰۱ ماده: الحامل المساوی للغصب فی ازالته التصرف حکمه حکم الغصب
۷. ماده {۹۰۱} مجله الاحکام: الحامل المساوی للغصب فی ازالته التصرف حکمه حکم الغصب
۸. د مجله الاحکام ۵۹۶ ماده: یلزم رد المغصوب عیناً
۸. ماده {۵۹۶} مجله الاحکام: یلزم رد المغصوب عیناً

بناءً پر مدعی علیه واجب دي چې مدعی بها دوکان تخلیه او ماته تسلیم کړي چې زه یې موکل ته تسلیم کړم او د تېر زمان کرایه هم لازمه ده چې د مدعی علیه تادیه کړي. مگر لدې چې د دوکانونو کرایه د سوداگریز تعامل سره سم وخت په وخت توپیر کوي د هغه د دقیق سنجش تر وخته عاجلاً د مدعی بها لخوا د دوکان تر تخلیې پورې معطل شي فعلاً د مدعی بها دوکان د تخلیې او تسلیمی غوښتنه کوم. پس د دغه دیوان له بناغلي رئیس صاحب او د قضائی هیئت له غړو څخه احتراماً او وکالتاً غوښتنه کوم چې پر همدغه حاضر مدعی علیه باندي عادلانه حکم صادر کړي چې زما د موکل دوکان تخلیه او تسلیم کړي.

بناءً بر مدعی علیه واجب هست که دکان مدعی بها را تخلیه و تسلیم من بدارد که به موکلم تسلیم نمایم و کرایه زمان گذشته را نیز لازم هست که مدعی علیه تادیه بدارد. ولی ازینکه کرایه دوکان ها طبق تعامل تجارتي به تغیر زمان تفاوت میکند تا سنجش دقیق آن حکم کرایه عاجلاً الی تخلیه دکان مدعی بها معطل باشد فعلاً تخلیه و تسلیمی دکان مدعی بها را وکالتاً مطالبه دارم. پس از حضور محترم رئیس صاحب و هیات قضائی این دیوان احتراماً و وکالتاً میخوام و طلب دارم تا بالای همین مدعی علیه حاضر هذا اصدار حکم عادلانه فرمایند که دوکان موکلم را برایم تخلیه و

مدعی علیه متمرّد دي او نه يې مني. انا اطلب منکم حکم شرع شریف.

تسلیم بدارد. مدعی علیه متمرّد هست و تندهی ندارد. انا اطلب منکم حکم شرع شریف.

د مدعی علیه لومړی دفع:

دفع اول مدعی علیه:

لمړی: د مدعیه بالوکاله په فاسده دعوي کې اصلاً او قطعاً ندي معلوم شوي چې مدعی بها دوکان په کوم ځای او منطقه او ښار او ولایت کې موقعیت لري. پداسې حال کې چې د غیر منقول مدعی بها په تعریف کې د هغه ذکر د دعوي د صحت لپاره د شرعي ضروریاتو له ډلې څخه شمېرل کېږي. ادا کان مدعی بها عقار یلزم فی دعی الشهاده ذکر بلده وقریته او محلته و ذفاهه و حدود الاربعه او الثلاثه و اسما حدوده ان کانه لهما اصحاب و اسما ابائهم واجدادهم ، د مجله الاحکام ۱۶۲۳ ماده . بناءً د مدعیه بالوکاله دعوي مجهوله فاسده او غیر قابل سمع ده.

اول: در دعوی فاسد مدعیه بالوکاله اصلاً و قطعاً معلوم نشد ه که دوکان مدعی بهای مذکور در کدام محل و منطقه شهرو ولایت افغانستان موقعیت دارد. در حالیکه در تعریف مدعی بهای غیر منقول ذکر آن از جمله ضروریات شرعیه برای صحت دعوی محسوب میگردد. ادا کان مدعی بها عقار یلزم فی دعی الشهاده ذکر بلده وقریته او محلته و ذفاهه و حدود الاربعه او الثلاثه و اسما حدوده ان کانه لهما اصحاب و اسما ابائهم واجدادهم ماده ۱۶۲۳ مجله الاحکام. بناءً دعوی مدعیه بالوکاله مجهول فاسد و غیر قابل سمع میباشد.

دوهم: تر یوه ځایه چې لیدل کېږي چې مدعیه په خپله فاسده دعوي کې زما جد نه دي ذکر کړی ځکه د دعوي د طرف د پېژندو لپاره د هغه ذکر د شرعي ضروریاتو له ډلې څخه دي . تعارف المتخاصمین لاید من ذکر الجد و هو الصحيح و علیه الفتوی)) بناءً د مدعیه بالوکاله دعوي شرعا د اورېدو وړ نده. عالمگیری ۶ ټوک ۲۲۵ پاڼه.

دوم: تاجائی دیده میشود که مدعیه در دعوی فاسدش اسم جد من را ذکر نکرده زیرا برای شناخت طرف دعوی ذکر آن از جمله ضروریات شرعی برای دعوی محسوب میگردد. ((تعارف المتخاصمین لاید من ذکر الجد و هو الصحيح و علیه الفتوی)) بناءً دعوی مدعیه بالوکاله شرعا قابل سمع نیست. عالمگیری جلد ۶ صفحه ۲۲۵.

درېیم: مدعیه بالوکاله مذکور د دوست محمد د خپل موکل د مورث د وفات نېټه او همدارنگه د حصر وراثت د ورته وو شمېر ندي بیان او توضیح کړي او مجهوله دعوي يې محکمې ته وړاندې کړې او د جهالت موجودیت دعوي فاسدوي او فاسده دعوي شرعاً د اورېدو وړ نده. ((سلت فی دعوی الارث هل یشرط فی صحت البحر فالجواب نعم هو شرط فی صحه الدعوی)) فتاوی کاملیه پاڼه. بناءً د مدعیه

سوم: مدعیه بالوکاله مذکور تاریخ وفات دوست محمد مورث موکل خود و همچنان تعداد ورته حصر وراثت جر ارث آنرا بیان و توضیح نکرده و دعوی مجهوله را تقدیم محکمه کرده و موجودیت جهالت دعوی را فاسد میسازد و دعوی فاسد شرعاً قابل سمع نمیباشد. ((سلت فی دعوی الارث هل یشرط فی صحت البحر فالجواب نعم هو شرط فی صحه الدعوی)) فتاوی کاملیه صفحه. بناءً دعوی مدعیه

بالوکاله دعوي فاسد او اد اورېدو وړ نده.

بالوکاله فاسد و غیر قابل سمع مییاشد.

څلورم: د مدعيه بالوکاله په فاسده دعوي کې په مجهول شکل د رضائي ترکې نوم اخیستل شوي مگر معلوم ندي چې ترکه په کومه نېټه ترسره شوې د ترکه کوونکو شهرت، د ترکه کوونکو اهلیت او د هغوي رضایت په دعوي کې ندي ذکر شوي فاسده او مجهول او غیر قابل سمع دعوي محکمې ته وړاندې شوې ده.

چهارم: در دعوی فاسده مدعيه بالوکاله به شکل مجهول از ترکه رضائي نام برده شده معلوم نیست که ترکه در کدام تاریخ صورت گرفته شهرت ترکه کنندگان، اهلیت ترکه کنندگان و رضائیت آنها در دعوی ذکر نگردیده دعوی فاسده و مجهول و غیر قابل سمع به محکمه تقدیم گردیده هست.

پنجم: مدعيه بالوکاله داسې څرگنده کړې چې ګواکي زه مدعي عليه د مدعي بها دوکان مستاجر نه يم او د کرایې له ورکړې پرته او په خپل سر مې دوکان تر تصرف لاندې راوستی. د خدای (ج) لعنت دې په دروغجن وي همدغه مدعي بها دوکان زما تر امتیاز او سرقفلی لاندې ؤ او دي. او د امتیاز او سرقفلی د حق لرونکو او د استجاري د قدامت د حق لرونکو دوکاندانو له پلې وم او يم. خپل انتفاعي ملکیت مې په قطعي بيع اخیستی او همدارنگه د همدغه مدعي بها دوکان مخکیني کرایه نیونکي وم او يم او دادي د سرقفلی د سند او د انتفاعي ملکیت د اخیستلو د سند فوتوکاپي او همدارنگه د میاشتنی کرایې د ورکړې اسناد د سوداگریز جاريه تعامل سره سم په لاس کې لري چې اصل یې له ما سره او فوتوکاپي یې د دغه دفاعي ضمیمه دي. هیله مند يم د هغه په لوستلو سره د مدعيه بالوکاله هڅه فاسده او کاذبه او ناحقه دعوي د تردید په اړه عادلانه قضائي حکم وکړی. زما په لاس کې اسناد د سرقفلی د امتیاز او د استجاري د قدامت د حق په اړه د معموله سوداگریزو اسنادو څخه دي دواړه د سوداگریزو محاکمو د اصولو د قانون د ۱۶۶ مادې په بنسټ دافغانستان د اسلامي جمهوري دولت د سوداگریزو محاکمو په وړاندې د اعتبار لرونکو

پنجم: مدعيه بالوکاله طوری وانمود کرده که گویا من مدعی علیه مستاجر دوکان مدعی بها نبوده و بدون پرداخت کرایه و بشکل خودسرانه دوکان را متصرف شده باشم. لعنت خدا (ج) بر دروغگو باد همین دوکان مدعی بها تحت امتیاز و سرقفلی من بوده و مییاشد. و از جمله دوکان داران دارای حق امتیاز و سرقفلی و حق قدامت استجاره بوده و مییاشم. ملکیت انتفاعی ام را به بیع قطعی خریداری نموده و همچنان کرایه نشین سابقه و قدیم همین دوکان مدعی بها بوده و مییاشم و اینک فوتو کاپی های سند سرقفلی و خرید ملکیت انتفاعی و همچنان اسناد پرداخت کرایه ماهوار مطابق تعامل جاریه تجارتي محل مذکور را عملاً به دست دارم که اصل آن نزد خودم و فوتوکاپی آن ضمیمه این دفاعیه تقدیم گردید. خواهشمندم به ملاحظه آن به تردید دعوی فاسده و کاذبه و ناحقه مدعيه بالوکاله هذا حکم عادلانه قضائي صادر فرمایند. اسناد دست داشته من از جمله اسناد معموله تجارتي در مورد حق داشتن امتیاز سرقفلی و حق قدامت استجاره هر دو به اساس حکم ماده ۱۶۶ قانون اصول محاکمات تجارتي از جمله اسناد مدار اعتبار شرعی و قانونی در پیشگاه محاکم

تجارتی جمهوری اسلامی افغانستان میاشد که برای تردید ادعای فاسده مدعیه محترمه مذکور هذا کافی و بسنده هست.

شرعی او قانونی اسنادو له ډلې شمېرل کيږي چې د مذکورې محترمې مدعیه د فاسدې دعوي د تردید لپاره کافي او بسيا کوونکي دي.

۱. ماده ۴۰ قانون اساسی در مورد من قابل تطبیق نیست زیرا من نه غاصب ام و نه متعرض بلکه باساس عرف و تعامل تجارتي دارای امتیاز سرقفلی و حق قدامت استجاره شرعی و قانونی میباشم.

۱. د اساسي قانون ۴۰ ماده زما په حق کې د تطبیق وړ نده ځکه زه نه غاصب یم او نه متعرض بلکه د عرف او سوداگریز تعامل په بنسټ د سرقفلی د امتیاز او د شرعی او قانونی استجارې د قدامت د حق لرونکي یم.

۲. همین که مالک کرایه اخذ نموده مفهوم بهره برداری را میدهد.

۲. همدا چې مالک کرایه تر لاسه کړې د ګټې اخیستنې مفهوم ورکوي.

۳. استفاده از ملکیت در حدود قانون معنی و مفهوم آن را دارد که مالک حقوق و امتیازات جانب مقابل خود را رعایت کند.

۳. د ملکیت څخه ګټه اخیستنه د قانون په حدودو کې د دې مفهوم او معنی لري چې مالک د مقابل لوري حقوق او امتیازات رعایت کړي.

۴. داشتن امتیاز سرقفلی بیع فضولی نبوده و نمیشد.

۴. د سرقفلی امتیاز درلودل بیع فضولي نه وه او نده.

۵. تصرف من در دوکان مدعی بها مشروع و بر اساس امتیاز کرایه نشینی میباشد.

۵. په مدعي بها دوکان کې زما تصرف مشروع او د کرایې د امتیاز پر بنسټ دي.

۶. سبب شرعی، فعالیت مشروعه تجارتي میباشد.

۶. شرعی سبب مشروعه سوداگریز فعالیت دي.

۷. داشتن امتیاز سرقفلی و حق قدامت استجاره در حکم غصب نمیشد.

۷. د سرقفلی د امتیاز درلودل او د استجارې د قدامت د حق درلودل د غصب په حکم کې نه راځي.

۸. و حالت مذکور هم غصب نبوده و نمیشد.

۸. او مذکور حالت هم غصب نه ؤ او ندي.

۹. چون من غاصب نمیباشم حق تسلیمی و تخلیه دوکان تحت امتیاز سرقفلی و قدامت استجاره مرا موکل مدعیه بالوکاله نداشته و ندارد. ((ینبغی ان یفتی بما

۹. څرنگه چې زه غاصب نه یم نو د مدعیه بالوکاله موکل زما د سرقفلی او د استجارې د قدامت تر امتیاز لاندې دوکان د تخلیې او تسلیمی حق نلري. ((ینبغی ان یفتی بما یقع

يقع في بعض اسواق القاهرة من خلو الحوانيت لازم و يصير الخلو في الحوانيت حقاله فلا يملك صاحب الحانوت اخراجه منها و اجارته لغيره و لو كانت و قفاً) رد المحتار جلد ۴ صفحه ۲۱. بناً موکل مدعيه حق اخراج تخليه و تسليمی دکان مدعی بها را ندارد و خواهشمندم به صحت امتياز سرقفلی و داشتن حق قدامت استجاره من حکم عادلانه قضائی صادر نمایند.

في بعض اسواق القاهرة من خلو الحوانيت لازم و يصير الخلو في الحوانيت حقاله فلا يملك صاحب الحانوت اخراجه منها و اجارته لغيره و لو كانت و قفاً) رد المحتار ۴ توك ۲۱ پانه. بناءً مدعيه موکل له دوکان خخه داخراج دهغه د تخليپي او تسليمی حق نلري او هيله لرم چې زما د سرقفلی او د استجارې د قدامت د حق پر درلودلو عادلانه قضائي حکم صادر کړی.

دفع اول مدعيه بالوکاله:

د مدعيه بالوکاله لومړۍ دفع:

۱. مدعی علیه اعتراض نموده که گویا در صورت دعوی معلوم نشده که دوکان مدعی بها در کدام محل منطقه شهر ولایت افغانستان موقعیت دارد. جواباً عرض میکنم در صورت دعوی ذکر گردیده که در منطقه مندوی مربوط ناحیه اول شهر کابل در منزل تحتانی سرای دوست محمد که در شهر کابل یگانه سرای مشهور و معروف هست تذکر مسئله شرعی ماده ۱۶۲۳ مجله الاحکام به صراحتی ذکر گردیده درینجا مناسب نیست پس صورت دعوی ام قطعاً جهالت ندارد دفع مدعی علیه، غیر وارد و غلط و غیر قابل سمع است.

۱. مدعی علیه اعتراض کړی چې گواکي په صورت دعوي کې ندي معلوم شوي چې مدعي بها دوکان په کوم ځاي او منطقه او ښار کې موقعیت لري. جواباً عرض کوم چې په صورت دعوي کې ذکر شوي چې د کابل ښار د لومړۍ ناحیې د مندوي په سیمه کې د دوست محمد د سرای په کښتني پور کې چې د کابل په ښار کې یوازنی مشهور او معروف سرای دي د مجله الاحکام د ۱۶۲۳ مادې شرعي مسئله په داسې صراحت سره ذکر شوې چې پدې ځاي کې مناسبه نده پس زما صورت دعوي قصعاً جهالت نلري د مدعي علیه دفع غیر وارد او غلط او غیر قابل سمع ده.

۲. مدعی علیه تحریر داشته که مدعی در صورت دعوی اش اسم جد مرا ذکر نکرده دعوی قابل سمع نیست. جواباً عرض میشود که این نقیصه در دعاوی تجارتی سبب عدم سمع دعوی شده نمیتواند. ثانیاً ناشی از رویه خشن مدعی علیه است که بمن اسم جدش را معرفی نکرده.

۲. مدعی علیه ذکر کړمي چې مدعي په خپله صورت دعوي کې زما د جد نوم ندي ذکر کړی دعوي د اورېدو وړ نده. جواباً عرض کوم چې دغه نیمگړتیا په سوداگریزو دعواگانو کې د دعوي د عدم سمع سبب نشي کېدای. ثانیاً د مدعي علیه له ناوړه رویې څخه ده چې ماته یې د خپل جد نوم

ثالثاً اگر کمی و کاستی هم بوده باشد اکنون که درین دفع مدعی علیه بوسیله خودش اسم جدش ذکر گردیده نقیصات کوچک مذکور اکمال گردیده و قابل اعتراض نیست.

ندی معرفی کړص. ثالثاً که کمی او نیمگړ تیا هم وي اوس مدعی علیه په خپله دفع کې د خپل جد نوم ذکر کړی او کوچنی نیمگړ تیاوې بشپړې شوي دي او د اعتراض وړ ندي.

۳. مدعی علیه در صورت دفع غلطش تحریر داشته که تاریخ وفات میر علم حیدری در صورت دعوی ذکر نگردیده چون شرط صحت دعوی هست دعوی مدعی قابل سمع نمیباشد. جواباً عرض میکنم دعوی من دعوی حق الارث و میراث نیست که چنین شرطی لازم باشد زیرا بوثیقه شرعی ترکه خط {۱۱ بر ۹۰۵} ۱۳۵۵/۳/۱۸ سهام تمام ورثه افراز و مشخص کرده که قانوناً سند بنیاد و قابل اعتبار و مدار حکم هست و مدرک درجه اول اثبات است. با مطابقت به مواد ۲۸۱ قانون اصول محاکمات مدنی و ۱۵۶ و ۱۶۱ و ۱۷۹ قانون اصول محاکمات تجارتي است. پس در صورت موجودیت سند شرعی قابل اعتبار مدار حکم ضرورت نیست که اسم متوفی و یا تاریخ وفات آن و یا وثیقه حصر وراثت آن در صورت دعوی تذکر یابد. استدلال مدعی علیه کاملاً بی مورد و نادرست است و غیر قابل سمع میباشد.

۳. مدعی علیه په خپله غلطه صورت دفع کې لیکلي دي چې په صورت دعوي کې د دوست محمد د مړینې نېټه نده ذکر شوي چون د دعوي د صحت شرط دي د مدعي دعوي د اورېدو وړ نده. په ځواب کې عرض کوم چې زما دعوي د حق الارث او میراث دعوي نده چې داسې شرط لازم وي ځکه د ۱۸/۳/۱۳۵۵ نېټې د (۱۱ پر ۹۰۵) گڼې ترکه خط د شرعي وثیقه په اساس د ټولو ورثه وو سهام افراز او مشخص شوي دي چې قانوناً بنیادي سند او د اعتبار وړ او د حکم مدار دي او د اثبات لومړی درجه مدرک دي. د مدني محاکماتو د اصولو د قانون د ۲۸۱ مادې او د سوداگریزو محاکمو د اصولو د قانون د ۱۵۶، ۱۶۱ او ۱۷۹ مادو سره سم دي. پس د قابل اعتبار او مدار حکم سند د موجودیت په صورت کې ضرورت نشته چې د متوفی نوم یا د وفات نېټه یا د حصر وراثت وثیقه په صورت دعوي کې ذکر شي. د مدعي علیه استدلال کاملاً بی مورد او ناسم دي او د اورېدو وړ ندي.

۴. مدعی علیه در استدلال شماره پنجم دفع خود تحریر داشته که مدعی طوری وانمود کرده که گویا مستاجر آن نبوده باشم و خود سرانه دکان مدعی بها را متصرف گردیده باشم لعنت خدا بر دروغ گویان. جواباً عرض میکنم که هزار بار لعنت خدا بر دروغ گویان

۴. مدعی علیه د خپلې دفعې په پنځمه گڼه استدلال کې لیکلي چې مدعي داسې څرگنده کړي چې گواکي مستاجر نه وم او په خپل سر مې مدعي بها دوکان تصرف کړي دي د خدای لعنت دې وي په دروغجنو. په ځواب

اگر من دروغ گفته ام. دوکان مدعی بها را مدعی علیه از من و یا موکل من بسر قفلی نگرفته اگر کذباً ادعا دارد که سند سرقفلی دارم نشان بدهد کدام هست سندیکه از اقرار من یا اقرار وکیل و یا اقرار موکلم باشد. اگر کدام سند سرقفلی از اقرار وکیل شرعی من و یا اقرار موکلانم داشته باشد ارایه نماید در غیر آن معلوم هست که مدعی علیه خودش دروغگو است. خداوند (ج) لعنت الله علی الکاذبین در قرآن شریف فرموده است. بچرندیات و پاره گویی کار بجایش نمیرسد. چو گفتمی دلیلش بیار سند سرقفلی داشتگی ات را ارایه کن در غیر آن سند که نداری دروغگو و مورد لعنت خداوند میباشی.

کپی عرض کوم چې زرځلې دې د خدای لعنت وي پر درواغجنو که چېرې ما درواغ ویلي وي. مدعی بها یې له ما یا یې زما له موکل څخه په سرقفلی نه دي اخیستی که کذباً دعوي کوي چې د سرقفلی سند لري ویې دې ښيي کوم دي هغه سند چې زما یا زما د وکیل اقرار یا هم زما د موکل اقرار پکې وي که د سرقفلی کوم سند زما د شرعی وکیل له اقرار یا د موکلینو د اقرار ولري وړاندې یې دې کړي د هغه څخه بغیر معلومه ده چې مدعی علیه خپله درواغجن دي او د خدای د لعنت وړ څرځي.

۵. مدعی علیه دراستدلال شماره ۴ خود ترکه خط دست داشته مرا مورد سوال قرار داده در حالیکه ترکه خط دست داشته ام دارای ثبت دفتر محفوظ قضا بوده عاری از هر گونه جعل و تزویر است. محکمه محترم میتواند که از ریاست محترم مخزن مقام محترم ریاست محکمه استعلاماً نقل آنرا مطالبه و ضم دوسیه نماید تا مع ترکه کنندگان و سهام شخص من و موکلم و موکله ام معلوم گردیده جای سوالی باقی نماند. مثنی ترکه خط مذکور نزد موجود است اگر حوصله شنیدن آن باشد تقدیم میشود.

۵. مدعی علیه په خپل ۴ گڼه استدلال کې زما ترکه خط تر پوښتنې لاندې راوستی پداسې حال کې چې زما تر لاس لاندې ترکه خط د قضا په محفوظ دفتر کې ثبت ده او د هر ډول جعل او تزویر څخه خالي دي. محترمه محکمه کولای شي د محکمې د مخزن د محترم ریاست له مقام څخه استعلاماً د هغه نقل وغواړي او له دوسې سره ضمیمه کړي ترڅو د ترکه کوونکو سره او خپله زما او د موکل او همدارنگه د موکلې سهام معلوم شي او د پوښتنې ځای پاتې نشي. د ترکه خط مثنی له ما سره شته که د اورېدو حوصله یې ولری وړاندې کړي.

۶. مدعی علیه در دفعش تحریر داشته که سر قفلی ام را به شاهد اثبات کرده میتوانم دفع مدعی نشان دهنده متردد بودنش است طوریکه در بالا از داشتن سند سرقفلی یاد آور شد و اکنون ذکر از

۶. مدعی علیه په خپله دفع کې لیکلي چې سرقفلی مې په شاهدانو سره ثابتوم د مدعی دفع د هغه د متردد والي څرگندویه ده لکه چې پورته یې د سرقفلی د سند له درلودلو څخه یادونه وکړه او اوس یې د شاهد څخه

شاهد بمیان آورد معلوم هست که کدام سند راجع به سر قفلی دکان وجود ندارد زیرا اگر متیقن باشد که سند موجود هست در معاملات تجارتي نزاع روی اسناد فیصله میشود و ضرورت به شاهد نیست. و شاهدان کاذب هم انشاءالله حتماً از مقام قضا و عدالت رد شدنی هستند. بهتر آنست که مسلمان از مال مردم بپرهیزد و روز قیامت و محاسبه محشر را در نظر داشته باشد و از دعوی جلابی و آزار و اذیت مسلمان بر حذر باشد و با ایمان و وجدان سالم در جامعه زندگی کند. مدعی علیه به زعم ناقص خودش به تردید ۹ ماده استدلال قانونی و شرعی من پرداخته که ذیلاً جواب آنها را عرض میکنم:

(۱) مدعی علیه تحریر داشته که ماده ۴۰ قانون اساسی بالایم قابل تطبیق نمیشود نه غاصب هستیم و نه متعرض. جواباً عرض میکنم همینکه مدعی علیه از تصرفات مالکانه ام مرا منع میکند و جایبدم را به دسترسم قرار نمیدهد اطلاق غاصب و متعرض به آن میشود. ماده ۴۰ قانون اساسی بالایش قابل تطبیق است.

(۲) مدعی علیه تحریر داشته که همینکه مدعی کرایه اخذ نموده معنی بهره برداری را میدهد. جواباً عرض میدارم که اخذ کرایه موجوده که یک فیصد یا یک و نیم فیصد کرایه دوکان بی سر قفلی هست بمعنی بهره برداری نیست بلکه بهره برداری

یادونه و کپه معلومه داده چې د دوکان د سر قفلی په اړه کوم سند موجود ندي ځکه که متیقن وي چې سند موجود وي په سوداگریزو معاملاتو کې شخړې د اسنادو له مخې فیصله کېږي او شاهد ته ضرورت نشته. او کاذب شاهدان هم انشاءالله د قضا و عدالت له مقام څخه رد کېدونکي دي. ښه داده چې مسلمانان د خلکو له مال څخه پرهېز وکړي او د قیامت ورځ او د محشر محاسبه په پام کې ولري او د دعوي جلابی او د مسلمان د آزار او اذیت څخه ځان وساتي او په سالم ایمان او وجدان سره په ټولنه کې ژوند وکړي. مدعي علیه په خپل ناقص زعم سره د زما د ۹ مادو د قانوني او شرعي استدلال په تردید لاس پورې کړی چې ځواب یې په لاندې ډول عرض کوم:

(۱) مدعي علیه ليکلي چې د اساسي قانون ۴۰ ماده پر ما د تطبيق وړ نده ځکه نه غاصب یم او نه متعرض. په ځواب کې یې وایم چې همدا چې مدعي علیه ما له خپلو مالکانه تصرفاتو څخه منع کوي او زما جایبدم زما په لاس کې نه را کوي پر هغه د غاصب او متعرض اطلاق کېږي بناءً د اساسي قانون ۴۰ ماده پر هغوي د تطبيق وړ ده.

(۲) مدعي علیه ليکلي چې همدا چې مدعي کرایه تر لاسه کوي، د گټې اخیستنې معني ورکوي. په ځواب کې یې عرض کوم چې د موجوده کرایې تر لاسه کول چې د بي سر قفلی دوکان د کرایې یو په سلو کې یا یونیم په سلو کې ده د گټې اخیستنې په مانا نده بلکه گټه اخیستنه هغه

آنست که کرایه کامل مثل دوکان های همجوار بدون سرقفلی اخذ گردد. من که دعوی تخلیه و تسلیمی دکان مدعی بها را دارم میخواهم که مثل مالک بهره برداری کامل از ملکیت داشته باشم و مفهوم ماده ۱۹۰۰ قانون مدنی بهره برداری کامل است نه ناقص و ناچیز.

ده چپ پوره کرایه لکه د گاوندیو دوکانونو په شان چپ بی سرقفلی دي، تر لاسه شي. زه چپ د مدعي بها دوکان د تخليبي او تسلیمی دعوي لرم غواړم چپ د مالک په شان له خپل ملکیت څخه گټه واخلم او د مدني قانون د ۱۹۰۰ مادي مفهوم بشپړه گټه اخیستنه ده نه ناقص او ناخیز.

۳) مدعی علیه تذکر داده که استفاده از ملکیت در حدود قانون مفهوم آنرا دارد که مالک حقوق و امتیازات جانب مقابل را رعایت کند. جواباً عرض میکنم بشرطیکه جانب مقابل حقی داشته باشد. درحالیکه مدعی علیه کدام حقی بنام سرقفلی در دوکان مدعی بها ندارد و تخلیه دوکان حق مالکیت من هست.

۳) مدعي عليه ذکر کړي دي چې له ملکیت څخه استفاده د قانون په حدودو کې د دې مفهوم لري چې مالک د مقابل لوري حقوق او امتیازات رعایت کړي . په ځواب کې عرض کوم چې پدې شرط چې مقابل لوري حق ولري. پداسې حال کې چې مدعي علیه په مدعي بها دوکان کې د سرقفلی په نامه کوم حق نلري او د دوکان تخلیه زما د مالکیت حق دي.

۴) مدعی علیه تحریر داشته که امتیاز سرقفلی بیع فضولی محسوب نمیشود. تردیداً عرض میکنم که کدام سند سرقفلی که من یا وکیل شرعی ویا موکلم به نفع شما بنام سرقفلی اقرار کرده باشیم. کدام سند ندارید اگر کدام سند میبود ارائه مینمودید. و اگر سندی را ارائه نمائید که بدون تفویض صلاحیت ما کدام کسی به شما اقرا نموده باشد طبعاً بیع فضولی است و بیع فضولی در صورت عدم اجازه مالک قابل فسخ است و باید فسخ گردد و دوکان تخلیه گردد.

۴) مدعي عليه ليکلي چې د سرقفلی امتیاز فضولي بیع نه گڼل کېږي. تردیداً عرض کوم چې کوم دي د سرقفلی سند چې ما یا زما شرعی وکیل یا زما موکل ستاسو په گټه د سرقفلی په نامه اقرار کړی وي. کوم سند نلری که مو کوم سند درلودلای وړاندې کړی به مو وای. او که داسې کوم سند وړاندې کړی چې زمونږ لخوا د صلاحیت له تفویض څخه پرته تاسو ته کوم چا اقرار کړی وي طبعاً فضولي بیع ده او فضولي بیع د مالک د نه اجازې په صورت کې د فسخ وړ ده او باید فسخ شي او دوکان تخلیه شي.

۵) مدعی علیه باز هم تکراراً تحریر

۵) مدعي عليه بيا هم تکراراً ليکلي دي چې

داشته که تصرف من در دوکان مشروع بوده باسناد سرقفلی و کرایه نشینی است. جواباً عرض میکنم که معامله سرقفلی در بین نیست و کدام سندی ندارید و کرایه نشینی ظالمانه و غیر مشروع است که یک فیصد و یک و نیم فیصد کرایه را قایل هستید و چون میبینم که حق مشروع ما را ظالمانه و غاصبانه حیف و میل میکنید رضایت و قناعت نداریم. پس تصرف شما شروعات نداشته و غاصبانه است که شرعاً با آن خاتمه داده شود و مغضوبه به مالکش مسترد گردد.

(۶) مدعی علیه تذکر داده که سبب شرعی، فعالیت مشروع می باشد. جواباً عرض میکنم که فعالیت مدعی علیه وقتی مشروع میبود که بین ما کدام معامله عقد میگرددید. چون عقد و پروتوکولی در بین نیست تصرف غیر مشروع و غاصبانه است. فعالیت مدعی علیه مشروعیت ندارد غاصبانه هست که تحت ماده ۹۷ مجله الاحکام قرار میگیرد و باید به آن خاتمه داده شود.

(۷) مدعی علیه تحریر داشته که داشتن امتیاز سرقفلی و حق قدامت استجاره در حکم غصب نیست. جواباً عرض میدارم که مدعی علیه سرقفلی ندارد اگر میداشت درین دفع خود مفصلاً یاد آور میشد.

په دوکان کې زما تصرف مشروع دي د سرقفلی او کرایې په اساس. په ځواب کې یې عرض کېږي چې د سرقفلی معامله تر منځ نشته او کوم سند نلری او په کرایه نېونه ظالمانه او غیر مشروع ده چې د کرایې یو په سلو کې یا یونیم په سلو کې ورکوی او لکه څرنګه چې ګورو زموږ حق په ظالمانه او غاصبانه ډول تر پښو لاندې کوی رضایت او قناعت نلرو. نو لدې کبله ستاسو تصرف مشروعیت نلري او غاصبانه دي چې شرعاً هغه ته د پای ټکي کېښودل شي او مغضوبه یې مالک ته وسپارل شي.

(۶) مدعی علیه ذکر کړي دي چې شرعی سبب مشروع فعالیت دي. په ځواب کې یې عرض کوم چې د مدعی علیه فعالیت هغه وخت مشروع ؤ چې زموږ تر منځ کوم تړون عقد شوي وای. څرنګه چې تر منځ مو کوم تړون او پروتوکول نشته تصرف غیر مشروع او غاصبانه دي. د مدعی علیه فعالیت مشروعیت نلري غاصبانه دي او د مجله الاحکام د ۹۷ مادې تر حکم لاندې راځي او باید هغه ختم کړای شي.

(۷) مدعی علیه لیکلي چې د سرقفلی د امتیاز او د استجاری د قدامت د حق درلودل د غصب په حکم کې نه راځي په ځواب کې یې عرض کوم چې مدعی علیه سرقفلی نلري که چېرې یې درلودلای په خپله دې دفع کې یې په تفصیل سره ذکر کاوه.

۸) مدعی علیه تحریر داشته که حالت مذکور غصب نیست. جواباً عرض میکنم که عملیه مدعی علیه در حکم غصب است باساس ماده ۹۰۱ مجله الاحکام به سبب اینکه زوال ید مالک هست و چون مالک در مدعی بها ید و تصرف ندارد بوسیله عملیه غاصبانه مدعی علیه ازاله ید و تصرف من و موکلم صورت گرفته هست. لذا اطلاق غصب به آن عملیه نا مشروع مدعی علیه قابل تطبیق بوده پس شرعاً ازاله ید و تصرف نا مشروع و غاصبانه مدعی علیه لازم هست باید به تخلیه دوکان که ازاله ید غاصب هست اصدار حکم عادلانه گردد.

۹) مدعی علیه متذکر شده که چون خودم غاصب نیستم حق تخلیه دوکان مدعی بها را مدعی ندارد. جواب آنست که در فوق تحریر گردید. مسئله شرعی که مدعی علیه متذکر گردیده درین قضیه دعوی من قابل تطبیق نیست بخاطریکه کدام عقدی بنام سرقفلی در موضوع مذکور وجود ندارد بناً چون دلایل هوایی وی بنیاد و غیر مستند مدعی علیه بقرار دلایل جوابیه ام تردید گردید دفع مدعی علیه شرعاً و قانوناً قابل سمع نمیشد. از مقام محترم دیوان تجارتی محکمه مرافعه کابل و حضرات محترمین هیئت قضائی حاضرین جلسه هذا اصالتاً و کالتاً تقاضا و مطالبه دارم که باساس ترکه خط شرعی

۸) مدعی علیه لیکلی چې یاد شوي حالت غصب ندي. په ځواب کې يې عرض کوم چې د مدعي علیه عملیه د غصب په حکم کې راځي د مجله الاحکام د ۹۰۱ مادې په اساس پدې سبب چې د مالک زوال ید دي او څرنګه چې مالک په مدعي بها کې تصرف نلري او د مدعي علیه د غاصبانه عملیې په وسیله زما او زما د موکل د تصرف څخه ويستل شوي. لذا د مدعي علیه په دغه نامشروع عملیه د غصب اطلاق کېدای شي او د تطبیق وړ دي پس شرعاً باید د مدعي علیه د غاصبانه او نامشروع تصرف څخه وويستل شي او باید د دوکان د تخلیې چې د غاصب ازاله ید ده، عادلانه حکم صادر شي.

۹) مدعي علیه ذکر کړي چې څرنګه چې خپله غاصب نه يم مدعي د مدعي بها دوکان د تخلیې حق نلري. ځواب هغه دي چې پورته ذکر شو. هغه شرعي مسئله چې مدعي علیه ذکر کړې زما د دعوي په دغه قضیه کې د تطبیق وړ نده ځکه چې په یاده شوې موضوع کې د سرقفلی په نامه کوم عقد تر منځ نشته لدې کبله څرنګه چې د مدعي علیه هوایي او بې بنسټه او غیر مستند دلایل زما د ځوابیه دلایلو په اساس تردید شول د مدعي علیه دفع شرعاً او قانوناً د اورېدو وړ نده. د کابل ولایت د مرافعې محکمې د سوداګریز دیوان له محترم مقام او حضرات محترم قضائي هیئت څخه اصالتاً او کالتاً غوښتنه کوم چې د ۱۸/۳/۱۳۵۵ نېټې د ۱۱ شمېرې شرعي

(۱۱) ۱۳۵۵/۳/۱۸ دست داشته من مدعیه و موکل من بحیث مالکان دکان مدعی بها طبق هدایت مواد قانون و مسایل شرعی فوق الذکر شناخته و بوثیقه و سند شرعی ما ترتیب اثر داده به تخلیه دوکان مدعی بها اصدار حکم عادلانه فرموده من مدعیه را از سرگردانی بی موجب رهائی بخشید.

دفع دوم مدعی علیه:

مدعیه مذکور هذا در دفع الدفع فاسده اش هم از قدامت استجاره تجارتي انکار ورزیده و هم از داشتن امتیاز سرقلی متذکره در حالیکه من مدعی بالدفع حاضر در پیشگاه این محکمه هم داشتن امتیاز سرقلی خود را به اثبات برسانم و هم قدامت استجاره خود به قدیم الایام را. در بین همین ورثه و دوست محمد به ارتباط دادن سر قلفلی دکاکین و اخذ کرایه های ماهوار هیچ نوع تضاد و مخالفت موجود نبوده روی اعتماد فامیلی و قرابت نسبی هر کدام شان به توبه خود به موافقه رضائیت و نمایندگی سایر ورثه حق و صلاحیت داده شده بود که به دادن سرقلی و فروش انتفاعی محدود مدعی بها پردازد و کرایه ماهوار دکاکین متذکره سرای مذکور را ولو در هر منزلی موقعیت داشته بود، و لو در ترکه خط اسم هر کدام که بوده، آن دیگر که بحیث نماینده با صلاحیت فرستاده شده امتیاز سرقلی را به فروش رسانیده و کرایه ماهوار آنرا مطابق کرایه دکاکین سرقلی دار اخذ نموده اند چنانچه در تمامی معاملات سرقلی امضا نموده اند که اسناد مذکور موجود و قابل ملاحظه میباشد. در بعضی اسناد محترم حبیب الله و حمید الله ولدان مرحوم دوست

ترکه خط په اساس ما مدعیه او زما موکلی دقانون د هداياتو او فوق الذکر شرعی مسائلو په اساس د دوکان د مالکینو په توگه وپېژني او زمونږ وثیقه او شرعی سند ترتیب کړي او د مدعی بها دوکان د تخلیې په اړه عادلانه حکم وکړي او ما مدعیه له بې وجهه سرگردانی څخه خلاصه کړئ.

د مدعی علیه دوهمه دفع

هذا مذکورې مدعیه په خپله فاسده دفع الدفع کې هم د سوداگریزې استجارې له قدامت څخه انکار کړئ او هم د سرقلی له امتیاز څخه پداسې حال کې چې زه مدعی بالدفع حاضر یم د همدغه محکمې په حضور کې هم د سرقلی امتیاز او هم په قدیم الایام کې د استجارې د قدامت حق ثبوت کړم. د همدغه ورثه او د دوست محمد تر منځ د دوکانونو د سرقلی او د میاشتنی کرایې د اخیستلو په اړه هېڅ ډول تضاد او مخالف موجود نه و د فامیلی اعتماد او د نسبی قرابت له مخې هر یوه په خپل وار سره د نورو ورثه وو په موافقه رضایت او استازیتوب صلاحیت درلود چې مدعی بها په سرقلی ورکړې یا بې په محدود ډول په انتفاعی توگه خرڅ کړي او د یاد شوي سرای د دوکانونو میاشتنی کرایه که څه هم په هر منزل کې چې وو، که څه هم په ترکه خط کې د هر چا نوم چې و هغه بل چې د باصلاحیته نماینده په توگه رااستول کېده د سرقلی امتیاز یې خرڅاوه او د هغوي میاشتنی کرایه یې د سرقلی لرونکو دوکانونو سره سمه تر لاسه کړېده لکه څرنګه چې په ټولو سرقلیو کې یې لاسلیک کړئ او یاد شوي اسناد موجود او د کتو وړ دي. په ځینو اسنادو کې

حبيب الله او حميدالله د مرحوم دوست محمد زامنو موافقه او رضایت او د نورو ورثه وو په استازیتوب د سرقفلی لاسلیک کړی او په ځینو نورو اسنادو کې ذبیح الله د دوست محمد زوی د نورو وروڼو په استازیتوب د سرقفلی او د ملکیت د انتفاعي خرڅلاو په اسنادو کې لاسلیک کړی او برسېره پر هغوي د سرقفلی په ټولو اسنادو کې د ټولو ورثه وو د اعتماد وړ شخص چې شریف خان سرایدار دي لاسلیک او تصدیق کړی چې د هغه اسناد د سرقفلی د امتیاز او د استجارې د قدامت د حق لرونکو ټولو دوکاندارانو سره عملاً موجود او د کتو وړ دي او د ورثه وو د باصلاحیته استازي اجراءات او د یاد شوي سرای د دوکانونو د سرقفلی ورکولو اجراءات او په سرقفلی ورکولو ته د موافقې او رضایت ښودل چې د سوداګرو تر منځ د جاريه تعامل سهر سم سرته رسېدلي وي د افغانستان د سوداګرۍ د قانون د ۸۵ مادې په بنسټ د قانوني اعتبار وړ دي. ځکه یاده شوې ماده داسې هدایت کوي چې ((هغه څوک چې د یوه سوداګر د سوداګرۍ په ځای کې او یا هم په کوم بل ځای کې د سوداګر له لوري د هغه د سوداګرۍ پر کارونو مکلف کړل شوي وي د سوداګر استازی ګڼل کېږي.)) همدا اوس هم که مذکور همدغه خپل باصلاحیته استازي او موکلین عملاً محکمې ته حاضر کړي زه ډاډه یم چې په یادو شویو اسنادو کې لاسلیک او تحریري موافقت تاییدوي. او برسېره پر هغوي نور غیر قابل انکار اسناد هم شته چې همدغه مدعيه او همدارنگه د هغې وروڼه او د ورثه وو باصلاحیته استازي هریو حبيب الله، حميدالله او ذبیح الله په متفاوتو وختونو کې د یاد شوي سرای د دوکانونو کرایه عملاً اخیستې او وروسته یې په خپلو منځو کې وېشلې چې د همدغه هغه مذکور مدعيې د

محمد ابراز موافقه و رضایت به وکالت و نمایندګی سایر ورثه در اسناد سرقفلی امضا نموده اند و در بعضی دیگری اسناد ذبیح الله ولد دوست محمد برادر و نماینده دیگر مدعيه و موکلین آن در اسناد سرقفلی و فروش انتفاعی ملکیت دکاکین سرای مذکور ابراز موافقه و رضایت نموده اند و گذشته از آن در تمامی اسناد سرقفلی شخص دیگر مورد اعتماد همه ورثه که بنام شریف خان سرایدار میباشد، امضا و تصدیق کرده که اسناد آن نزد همه دوکانداران صاحب امتیاز سرقفلی و دارای قدامت استجاره عملاً موجود و قابل ملاحظه بوده و اجراءات نماینده با صلاحیت ورثه و اجراءات مبنی بر دادن سرقفلی دوکانهای سرای مذکور و ابراز موافقه و رضایت به دادن سرقفلی که بین تجار مطابق تعامل جاریه صورت گرفته بر اساس حکم ماده ۸۵ قانون تجارت افغانستان مدار اعتبار قانونی محسوب میگردد. زیرا ماده مذکور چنین هدایت میدهد. (کسیکه در محل اجرای تجارت یک تاجر و یا در یک محل دیگر مربوط به امور تجاری او از طرف تاجر به کار تجارت مکلف باشد نماینده تاجر گفته میشود.) همین اکنون هم اگر مدعيه مذکور نمایندگان با صلاحیت خود و موکلین خود را عملاً به محکمه حاضر کند من اطمینان کامل دارم که امضا و موافقت تحریری مندرجه اسناد مذکور را تأیید مینماید. و گذشته از ان اسناد و مدارک غیر قابل انکار دیگری هم موجود هست که همین مدعيه مذکوره و همچنان برادران و نمایندگان با صلاحیت ورثه هر یک حبيب الله، حميدالله و ذبیح الله به وقت و زمان متفاوت کرایه دکاکین سرای مذکور را عملاً اخذ و بعداً در بین خود شان تقسیم و قبض نموده اند که دلیل دیگری بر تردید دعوی دروغین و کاذبانه همین مدعيه مذکوره هذا

کاذبانه دعوی د تردید لپاره بل دلیل دي. که محترمه محکمه ومني د مذکورې مدعيې لاسلیکونه چې زمونږ دوکاندارانو په زیاتره اسنادو کې موجود دي مذکورې ته وښي هغ وخت به څرگنده شي چې پر کوم درواغجن د خدای لعنت اوري. د خپل لاسلک او د یادو شویو دوکانونو د کرایې د تسلیمی د تصدیق په کتو سره چې د سرقلفی د امتیاز لرونکو دوکانونو سره سم یې ترلاسه کړي یو څه به خجالت شي. لدې کبله هم د سرقلفی د امتیاز او هم د استجارې د قدامت د حق د درلودلو په برخه کې شرعي او قانوني اثباتیه مدارک شته. دغه دوه حقوق زما او د یاد شوي سرای د نورو دوکاندارانو د مسلمو مشروعه سوداگریزو حقوقو له پلې څخه دي. که مذکوره مدعیه پدې فکر کې وي چې زمونږ د سرقلفی او د استجارې د قدامت تر حق لاندې دوکانونه له مونږ څخه واخلي او د زښت زیاتو پالرو په مقابل کې یې نورو ثروتمندو او شتمنو خلکو ته ورکړي لویه سهوه کوي ځکه دغه ډول غیر منصفانه اعمال نه محمدی غرا شریعت تاییدوي او نه هم قضائي عدالت ایجابوي ځکه مونږ همدغه مستاجران دوکانداران وو چې د د خپلو سرقلفی د امتیازاتو د ساتلو په موخه د کابل په ښار کې د تر ټولو سختو جنګي نامساعدو شرایطو کې چې هر ورځ په لسگونو راکټونه د کابل په ښار په ځانګړي ډول زمونږ د سوداگریز فعالیت په ځای لګېدل او زیاتره دوکاندارانو د خپلې کورنۍ غړي له لاسه ورکړل او سوداگریز مالونه یې د ناپېژندل شویو وسله والو خلکو لخوا چور شول پدې هیله چې که یوه ورځ د خدای خوښه وه او امنیت تامین شو د سرقلفی د امتیاز او د استجارې د قدامت تر حق لاندې ژوند مخ ته بوزو او حتی د چور په نتیجه کې د ځینو سرقلفي لرونکو

میباشد. اگر محکمه محترم قبول زحمت فرموده امضا های مدعیه مذکوره را که در اکثر اسناد دست داشته ما دوکانداران موجود هست و همین مدعیه مذکوره با داشتن اهلیت کامل حقوقی خود مانند دکانهای دارای سرقلفی کرایه اخذ کرده ، برای مذکوره نشان بدهند آنگاه بخوبی معلوم خواهد شده که کدام دروغگو لعنت خواهد شد. با مشاهده امضا و تسلیم شد خود از کرایه دکا کین مذکور که مطابق دکان های تحت امتیاز سرقلفی اخذ و قبض نموده کمی خجالت خواهد کشید. بناً هم مدارک اثباتیه شرعی و قانونی در قسمت داشتن امتیاز سرقلفی موجود است و هم در مورد قدامت استجاره. این دو حقوق از جمله حقوق مسلم و مشروعه تجارتي من و سایر دوکانداران سرای مذکور بوده و میباشد. اگر مدعیه مذکوره ب فکر آن باشد که دوکان های تحت امتیاز سرقلفی و قدامت استجاره مان را از ما بگیرد و در برابر پول های گزاف دالر آنرا به سایر اشخاص ثروتمند و پولدار بدهد سخت اشتباه میکند زیرا چنین اعمال غیر منصفانه را نه شریعت غرای محمدی تأیید میدارد و نه هم عدالت قضائي ایجاب میکند و همین دوکانداران مستاجران بودیم که بخاطر حفظ امتیازات سرقلفی خود در سخت ترین شرایط نا مساعد جنګی شهر کابل که یومیه ده ها راکت کور به شهر کابل خصوصا در ساحه محل فعالیت تجارتي ما اصابت مینمود و اکثر دوکانداران اعضای فامیل خود را از دست دادند و اموال تجاری شان مورد چور و چپاول افراد ناشناخته مسلح قرار گرفت به امید روزیکه اگر خواست خدا باشد و امنیت تامین و بازار رونق پیدا کند نفقه اعضای فامیل های خویش را از مدرک حلال و مشروع با استفاده از محلات تجارتي تحت امتیاز سرقلفی و قدامت استجاره خود امرار

دوکاندارانو اموال التجاره هم چور شول چې حاضر دي د ظاهرالعدالت او مقبول الشهاده شاهدانو په وسيله د سوداگريزو محاکماتو د اصولو د قانون د شپږم فصل د هداياتو سره سم د محکمې په وړاندې شرعاً او قانوناً ثبوت کړي ځکه مدعيه مذکوره غوښتنه کړي چې څخه دې وويل دليل يې راوړه د محکمې په وړاندې د سند څخه وروسته د اثبات له وسايلو څخه شهادت هم دي او د اثبات دا طريقه د اشخاصو څرگنده حق دي چې د دوي اسناد سوزبدلي دي د د شرعي او قانوني دفع د اثبات لپاره حق او صلاحيت لري چې د سرقفلې د امتياز او د استجارې د قدامت په اړه خپله دفع د شاهدانو په وسيله اثبات کړي. د يو شمېر دوکاندارانو په اړه چې د سرقفلې او د استجارې د قدامت سوداگريز اسناد يې شته دي د دوي د دفع اثبات د معموله سوداگريزو اسنادو له مخې کېږي او هغه شمېر دوکانداران چې د هغوي سوداگريز اسناد د جگړو له امله له لاسه وتلي دي او د دوي اموال التجاره چور شوي دي د هغوي د اثبات حق د شاهدانو په وسيله لري. دا دي مدعيه مذکورې پداسې حالت کې د شاهدانو له اقامې او د شاهدانو په وسيله د حق د اثبات څخه انکار کړي چې ياد شوي انکار شرعي او قانوني جواز نلري زموږ د ښکاره قانوني او شرعي حق مانع نشي کېدای. اوس تاسو محترم قضات فکر وکړئ چې دعوي جلاب څوک دي او خلک څورونکي او غريب رېوونکي او ظالم څوک دي. د سرقفلې د اخیستو له نېټې څخه مې د هغه مياشتنۍ کرایه د سرقفلې د امتياز لرونکو دوکانونو سره سم او معادل ورکړې او اسناد مې په لاس کې دي او په زیاتره اسنادو کې شخصاً همدغه مدعيه مذکورې د سرقفلې د امتياز لرونکو او د استجارې د قدامت لرونکو دوکانونو د مياشتنۍ کرایې سره

حيات بداريم و حتی در نتیجه چور و چپاول اموال التجاره بعضی از دوکانداران سرقفلی نیز به یغما برده شده که حاضر اند توسط شاهدان ظاهر العدالت و مقبول الشهاده مطابق هدایت فصل ششم قانون اصول محاکمات تجارتي عندالمحکمه شرعا و قانونا به اثبات برسانند زیرا مدعيه مذکوره تقاضا نموده چو گفتي دليلش بيار یکی از وسايل اثبات در پیشگاه محکمه بعد از سند شهادت نیز میباشد و این طريقه اثبات حق مسلم اشخاص است که اسناد شان حريق شده بخاطر اثبات دفع شرعی و قانونی حق و صلاحيت دارند تا دفع شان را مبنی بر داشتن امتياز سرقفلی و قدامت استجاره ذریعه شاهدان اثبات کنند. در مورد یک تعداد دوکانداران که اسناد سرقفلی و قدامت استجاره موجود هست اثبات دفع شان برويت اسناد معموله تجارتي صورت میگیرد و آن عده دوکانداران که اسناد تجارتي شان مورد دستبرد ناشی از جنگها موجود نمیشد و اموال التجاره شان به غارت برده شده حق و صلاحيت شرعی اثبات آنرا ذریع شاهدان دارند. اینکه مدعيه مذکوره در همچو حالت از اقامه شاهدان و اثبات حق ذریعه شهود انکار ورزیده انکار مذکور صبغه شرعی و قانونی نداشته مانع حق مسلم شرعی و قانونی ما شده نمیتواند. حال شما قضات محترم فکر کنید که دعوی جلاب چه کسی میباشد و مردم آزار، غريب آزار و و ظالم چه کسی میباشد. از تاریخ خرید سرقفلی محل فعالیت خود کرایه ماهوار آنرا مطابق و معادل دکاکين دارای امتياز سرقفلی پرداخته ایم و اسناد آنرا بدست داریم و در اکثریت اسناد مذکور شخصاً همین مدعيه مذکوره قابض کرایه ماهوار مطابق کرایه دکاکين دارای امتياز سرقفلی و داشتن قدامت استجاره ما در دکان مدعی بهای مذکور

میباشد. و همچنان وکیل و نماینده آن بنام محمود نظر به هدایت موافقت و رضایت همین مدعیه عملاً کرایه اخذ کرده که این خود مثبت داشتن امتیاز سرقفلی و داشتن قدامت استجاره محل فعالیت تجارتهی مشروعه ما بوده و میباشد.

۱. داشتن امتیاز سرقفلی بذات خود یک نوع محدودیت در تصرفات مالک تلقی میگردد. اگر مالک حق و حقوق خرید انتفاع ملکیت مستاجر را محترم بشمارد. مستاجر هم به مالک احترام متقابل خواهد داشت.

۲. تمام دوکانداران صاحب امتیاز سرقفلی از ابتدا تا کنون مطابق دکاکین دارای امتیاز سرقفلی کرایه تادیه نموده و مینمایند و همینکه عملاً چنین کرایه را اخذ نموده بذات خود معنی و مفهوم بهره برداری را میدهد.

۳. ازینکه حقوق مستاجرینو که اسناد سرقفلی دارند برویت اسناد شان و یک تعداد که اسناد شان حریق گردیده توسط شاهدان عند المحکمه اثبات می نمایند در حقیقت به اثبات حقوق مشروعه شان اقدام نمایند در چنین حالت مالک اصلاً حق تخلیه را ندارد.

۴. همه دوکانداران سرای مذکور نظر به تعامل قدیمه و سابقه تجارتهی در اوقات و سالهای متفاوت از ورثه

سم کرایه قبض کرده. او همدارنگه د هغی وکیل او استازی د محمود په نامه د همدغه مدعیې په موافقت او رضایت سره عملاً کرایه تر لاسه کړې چې دا خپله زموږ د مشروعه سوداگریز فعالیت د ځای د سرقفلی د امتیاز او د استجارې د قدامت د حق د درلودلو مثبت دي.

۱. د سرقفلی د امتیاز درلودل په خپل ذات کې د مالک په تصرفاتو کې یو ډول محدودیت گڼل کېږي. که چېرې مالک د مستاجر د انتفاعي پروډلو حق او حقوقو ته درناوي وکړي، مستاجر هم مالک ته متقابل درناوي کوي.

۲. د سرقفلی د امتیاز لرونکي ټول دوکانداران له لمړۍ سره تر اوسه د سرقفلی د امتیاز لرونکو دوکانونو د کرایې سره سمه کرایه ورکړې او ورکوي او همدا چې داسې کرایه یې اخیستې په خپل ذات کې د گټې اخیستنې معنی او مفهوم ورکوي.

۳. لدې امله چې د هغه مستاجرینو حقوق چې سرقفلي نلري د دوي د اسنادو او د یو شمېر نورو چې اسناد یې سوځېدلي دي عندالمحکمه د شاهدانو په وسیله اثبات کېږي په حقیقت کې د خپلو مشروعه حقوقو پر اثبات لاس پورې کړي پداسې یوه حالت کې مالک اصلاً د تخلیې حق نلري.

۴. د یاد شوي سرای ټول دوکانداران د قدیمه او سابقه سوداگریز تعامل په اساس په مختلفو وختونو او کلونو کې د مرحوم

مرحوم دوست محمد خان که عبارت از سید محمد، حبیب الله، حمید الله، ذبیح الله ولدان مرحوم دوست محمد بوده که هر کدام به نوبه خود وکیل و نماینده با صلاحیت ورثه در امر دادن سرقفلی بوده در اکثر اسناد تجارتي موافقه کرده و در بعضی از اقرار خود شان به حضور شریف خان سرای دار متعهد با اعتبار تمامی ورثه در اسناد سرقفلی عملاً ابراز موقوفه و امضا و مهر نموده و یک تعداد دکانداران منحث شاهد امضا کرده اند. هر یک از دکانداران مدعی علیهم اسناد معموله تجارتي خود را ضمیمه دفاعیه تنظیم کرده با اساس ماده ۸۵ قانون تجارت در پیشگاه محکمه تجارتي مدار اعتبار بوده و به اساس ماده ۱۶۶ قانون اصول محاکمات تجارتي سند مدار اعتبار تلقی میشود و ادعای بیع فضولی در چنین حالت مردود هست.

۵. از اینکه هم دارای امتیاز سرقفلی میباشم و هم داری قدامت استجاره و عملاً مطابق دکاکین دارای امتیاز سرقفلی از ما کرایه اخذ شده در حقیقت به مشروعیت فعالیت ما عمل کرده و اکنون که بالاتر از قدرت مالی ما و چشم پوشی از امتیاز سرقفلی ما خواب و خیال کرایه دالری را میسند در حقیقت یک نوع ظلم بر مظلوم هست.

۶. همین که دارای امتیاز سرقفلی بوده و

دوست محمد خان له ورثه خخه چې سید محمد، حبیب الله، حمید الله، ذبیح الله دوست محمد زامن دي چې هر یو په خپل وار د سرقفلي په ورکولو کې د نورو ورثه وو وکیل او باصلاحیته استازی ؤ په زیاتره سوداگریزو اسنادو کې موافقه کړې او په ځینو کې د شریف خان سرای دار په حضور د ټولو ورثه وو په اعتماد د سرقفلي په اسنادو کې عملاً موافقه بنودلې او لاسلیک او مهر یې کړی دي او یو شمېر دوکاندارانو هم د شاهدانو په توګه لاسلیکونه کړي دي. هر یو مدعي علیهم دوکانداران خپل معموله سوداگریز اسناد د خپلې دفاعيې سره ضمیمه کوي او د افغانستان د سوداګرۍ د قانون د ۸۵ مادې سره سم د سوداګریزې محکمې په وړاندې د اعتبار وړ دي او د سوداګریزو محاکماتو د اصولو د قانون د ۱۶۶ مادې په اساس هم د اعتبار وړ ګڼل کېږي او پداسې حالت کې د فضولي بیع ادعاء مردوده ده.

۵. دا چې هم د سرقفلی د امتیاز او هم د استجارې قدامت د حق لرونکي یم او د سرقفلی امتیاز لرونکو دوکانونو د کرایې سره سم له مونږ خخه کرایه اخیستل شوې په حقیقت کې زمونږ د فعالیت مشروعیت بنیې او اوس چې زمونږ له مالي توان خخه لوړ او د سرقفلی د امتیاز خخه په سترګو ټولو سره د ډالري کرایې خوب ویني په حقیقت کې پر مظلوم یو ډول ظلم دي.

۶. همدا چې د سرقفلی د امتیاز لرونکي یم

کرایه را مطابق همین امتیاز پرداخته و مالک آنرا قبول نموده به معنی و مفهوم فعالیت مشروع میباید.

۷. اگر سرقفلی نمیداشتیم پس چطور تا اکنون به همین اساس عملاً از ما کرایه ماهوار اخذ شده.

۸. داشتن امتیاز سرقفلی و قدامت استجاره شرعاً و قانوناً در حکم غضب تلقی نمیگردد.

۹. ما در محلات فعالیت خود امتیاز سرقفلی داریم و به اعتبار همین امتیاز مالک از ما کرایه اخذ کرده و دفع ما دفع شرعی و قابل سمع میباید و زمینه صدور حکم قضائی عادلانه را فراهم کرده میتواند.

مدعیه بالوکاله در جواب دفع دوم مدعی علیه چنین تحریر نموده هست:

اینجانب میرمن فخریه بنت دوست محمد احتراماً عرض میدارم اینکه: دفع المدعی علیه را مطالبه نمودم در مورد کدام دلیل جدیدی که بتواند ادعای شان را ثابت سازندارند جزاز سخن های تکراری و ادعای های بیمورد کدام دلیل دیگر ندارند به این بهانه میخواهد که سبب سرگردانی بنده و ضیاع وقت محترم هیئت قضائی شوند. بناً از پیشگاه محکمه محترم خواهشمندیم تا هر چی عاجلتر جلسه قضائی خویشرا دایر نموده در صورتیکه از مالک رقبه و یا نماینده با صلاحیت میان کدام سند داشته باشد در جلسه قضائی ارائه نماید که بعد از غور اسناد طرفین محکمه محترم حکم عادلانه خویشرا اصدار فرمایند و ایجاب

او د همدغی امتیاز سره سمه مپی کرایه ور کړې او مالک هغه منلې ده د مشروع فعالیت معنی او مفهوم ورکوي.

۷. که مپی سرقفلی نه درلودلای نو څه ډول په همدې اساس تر اوسه له مونږ څخه کرایه اخیستل کېده.

۸. د سرقفلی او د استجارې د قدامت درلودل شرعاً او قانوناً د غضب په حکم کې نه راځي.

۹. مونږ د خپلې سوداګرۍ په ځای کې د سرقفلی امتیاز لرو او د همدغه امتیاز په اعتبار مالک له مونږ څخه کرایه اخیستې او زموږ دفع شرعی او د اورېدو وړ ده او د عادلانه قضائی حکم د صدور زمینه برابرولای شي.

مدعیه بالوکاله د مدعی علیه د دوهمې دفع په ځواب کې داسې لیکلي دي:

زه مېرمن فخریه د دوست محمد لور احتراماً داسې عرض کوم چې: د مدعی علیه دفع المدعی مپی وغوښته، پدې اړه چې د دوي ادعا ثابته کړي کوم نوي دلیل نلري د تکراري خبرو او بېځایه ادعاګانو څخه پرته بل کوم دلیل نلري پدې بهانه غواړي چې زما د سرگردانی او د محترم قضائی هیئت د وخت د ضایع کېدو سبب شي. بناءً د محکمې له حضور څخه هیله کوم چې څومره ژر چې امکان ولري خپل قضائی غونډه جوړه کړي چې د طرفینو د اسنادو د غور څخه وروسته محکمه خپل عادلانه حکم صادر کړي او د ځواب ایجاب نه کوي. د ادعا او د طرفینو د د مدافعانو د تعاطي څخه

جواب را نمی کند. بعد از تعاطی ادعا و مدافعات طرفین مدعی علیه مذکور قرار وکالت خط (۷۵) ص ۲۲ جلد ۲ مورخ ۱۳۸۶/۴/۳۰ محترم شمس الدین ولد کمال الدین را به حیث وکیل شرعی خود تعیین و مقرر نموده است.

سولات مباحثه صنفی:

این چگونه قضیه میباشد؟

کدام عرصه عمومی قانون در این قضیه دخیل میباشد؟

موضوعات دقیق حقوقی که جهت فیصله تقدیم گردیده اند کدام ها اند؟

بخاطر دریافت قانون قابل اجراء در این موضوعات به کجا مراجعه خواهید نمود؟

قضیه فرضی سوم (ساعت درسی چهارم)

حضور محترم رئیس و هیات قضائی دیوان جزای محکمه ابتدائیه حوزه اول شهر کابل!

اینجایب احمد ولد محمود ولدیت خالد ساکن الاصل قریه بنگی ولسوالی فرخار ولایت تخار فعلاً باشنده ده افغانان مربوط ناحیه دوم شهر کابل در حالیکه شخص حر، عاقل و بالغ و نافذ جمیع تصرفات شرعی و حقوقی خود بوده و میباشم، بالای شاکر فرزند نصیر ولدیت عبدالله ساکن الاصل قریه بنگی ولسوالی فرخار ولایت تخار و فعلاً باشنده ده افغانان مربوط ناحیه دوم شهر کابل در حالیکه او نیز مثل من از جمیع تصرفات شرعی و حقوقی خود برخوردار بوده و میباشد قرار شرح ذیل اقامه دعوی صحیح و شرعی مینمایم:

وروسته مذکور مدعی علیه د ۳۰/۴/۱۳۸۶ نېټې د (۷۵) گنې، ۲۲ پاڼې، دوهم ټوک د وکالت خط په اساس بناغلي شمس الدین د کمال الدین زوي د خپل شرعي وکیل په توگه تعیین او مقرر کړی دي.

د صنفی مباحثې پوښتنې:

دا څه ډول قضیه ده؟

د قانون کومه عمومي برخه پدې قضیه کې دخیله ده؟

هغه دقیق حقوقی موضوعات چې د فیصلې لپاره وړاندې شوي کوم دي؟

په دغه موضوعاتو د قابل الاجراء قانون د موندلو لپاره کوم ځای ته مراجعه کوئ؟

دریمه فرضی قضیه (خلورم درسی ساعت)

د کابل ښار د لمړۍ حوزه د ابتدائیه محکمې د جزائی دیوان محترم رئیس او قضائی هیئت ته!

زه احمد د محمود زوي د خالد لمسی اصلاً د تخار ولایت د فرخار ولسوالی د بنگی د کلي اوسیدونکي چې فعلاً د کابل ښار د دوهمې ناحیې اړوند د ده افغانانو په سیمه کې ژوند کوم پداسې حال کې چې حر، عاقل او بالغ او د ټولو شرعي او حقوقي تصرفاتو نافذ وم او یم، پر شاکر د نصیر زوي د عبدالله لمسی د تخار ولایت د فرخار ولسوالی د بنگی د کلي اوسیدونکي چې اوس د کابل ښار د ده افغانانو په سیمه کې ژوند کوي په داسې حال کې هغه هم زما په شان د خپلو ټولو شرعي او حقوقي تصرفاتو څخه برخمن ؤ او دي په لاندې شرح صحیح او شرعي دعوي کوم:

د دعوي تفصيل:

د ۱۳۸۷/۶/۴ نېټه شريف د محمود زوي د خالد لمسی زما مذکور مدعي عيني ورور له دوه نورو اشخاصو هر يو نصير د شاکر زوي د عبدالله لمسی او فخري د ناصر زوي د زبير لمسی د عين کلي اوسيدونکي په يوه کورولا موټر کې چې د ۲۷۸۱ نمبر پليټ لرونکي ؤ د مرادخانې په مسير روان وو، ناڅاپه همدغه مدعي عليه مذکور د هغوي موټر ودراره او د هغه شخړې له امله چې يوه مياشت مخکې يې زما د مقتول ورور سره کړې وه، د لب چاک روسي کلاشينکوف په وسيله چې د مدعي عليه په لاس کې ؤ زما پر ورور څلور فيرونه وکړل چې د هغوي له ډلې دوه مرمی زما د ورور د سينې پر کين اړخ ولگېدي چې د هغه د مړينې لامل شوې. څرنگه چې زما مقتول ور محقون الدم علي السبيل تاييد ؤ او په هيڅ شرعي وجه د هغه قتل د مذکور قاتل لخوا مباح او حلال نه ؤ د لاندې دلايلو پر بنسټ د هغه جرم ثابت دي او د مجازاتو وړ دي.

۱. دوه تنه مقبول الشهاده عيني شاهدان چې مخکې ذکر شول د پېښې په ځاي کې موجود وو او د همدغه مذکور مدعي عليه لخوا يې زما د ورو قتل په خپلو سترگو ليدلي دي چې عندالضرورت شهادت ورکولو ته چمتو دي.

۲. د پېښې په ځاي کې د وسلې پاتې کېدل چې مذکور مدعي عليه د هغه په وسيله زما پر ورور فیر کړي چې د پوليسو لاسته ورغلې ده.

۳. د څلورو تنو نورو څرگندونې چې د پېښې په ځاي کې وو د همدغه مذکور مدعي

تفصيل دعوي:

بتاريخ ۱۳۸۷/۶/۴ شريف ولد محمد ولدیت خالد برادر عینی من مدعی مذکور با دو شخص دیگر هر یک نصير ولد شاکر ولدیت عبدالله و فخري ولد ناصر ولدیت زبير ساکنان عين قريه مذکور سوار دريک موټر کرولاي دارای نمبر پليټ ۲۷۸۱ از مسير مراد خانې در حال حرکت بودند. ناگهان همين مدعی عليه مذکور موټر آنها را توقف داده نسبت نزاع قبلی که یک ماه قبل با برادر مقتول بنده نموده بود، توسط کلاشينکوف لب چاک روسی که در دست داشت بالای برادر بنده چهار فیر نمود از جمله دو مرمی آن در قسمت صدر چپ وی اصابت نمود که منجر به مرگ وی گردید. چون برادر مقتول بنده محقون الدم علی السبيل تاييد بود و به هيچ وجه شرعی قتل وی توسط قاتل مذکور مباح و حلال نبوده بنا بر دلايل ذيل جرم وی ثابت بوده و قابل مجازات هست.

۱. دو نفر شاهد عینی و مقبول الشهاده که قبلاً ذکر شدند در محل واقعه حضور داشته و قتل برادر مقتول بنده را توسط همين مدعی عليه مذکور به چشم خویش دیده عندالضرورت ادای شهادت خواهند نمود.

۲. باقی گذاشتن سلاح که مدعی عليه مذکور توسط آن بالای برادر مقتول ام فیر نموده در محل واقعه که توسط پوليس بدست آمده هست.

۳. اظهارات چهار تن دیگر که در محل واقعه بودند قتل مقتول را توسط همين

مدعی علیه مذکور تایید مینمایند. البته اظهارات اشخاص مذکور درج اوراق تحقیق شماره ۷-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲ که توسط مراجع قانونی صورت گرفته، میباشد.

۴. همچنان واسکت مدعی علیه مذکور ملوث با خون مقتول از وی در محل واقعه بدست آمده است.

بنابر شواهد و دلایل فوق الذکر قتل مقتول توسط همین مدعی علیه مذکور ثابت بوده از حضور شما هیات قضائی محترم میخواهم و طلب دارم که طبق ماده اول قانون جزا و ماده ۳۹۴ قانون مذکور علیه او حکم قصاص نموده تا زجر بروی وب عبرت به دیگران گردد. متهم هست، تندهی ندارد. انا اطلب منکم حکم شرع شریف

دفاعیه مدعی علیه:

اینجانب شاکر فرزند نصیر ولدیت عبدالله ساکن الاصل قریه بنگی ولسوالی فرخار ولایات تخار و فعلاً باشنده ده افغانان مربوط ناحیه دوم شهر کابل در حالیکه شخص حر، عاقل و بالغ و نافذ جمیع تصرفات شرعی و حقوقی خود بوده و میباشم دفاعیه خود را در مقابل دعوی بی اساس و غیر قانونی همین مدعی مذکور به شرح ذیل تقدیم میدارم:

طوریکه خود مدعی مذکور در صورت دعوی خود ذکر نموده هست که یک ماه قبل یک نزاع لفظی میان مدعی علیه و شخص مقتول رخ داده بود خدمت قضات محترم عرض نمایم که واقعاً

علیه لخوا د مقتول قتل تاییدوی. البته د یادو شویو اشخاصو اظهارات د څېړنو د پایو په ۷-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲ مخونو کې درج دي چې د قانوني مراجعو لخوا سرته رسېدلې دي.

۴. همدارنگه د مذکور مدعی علیه واسکت د مقتول په وینو ککړ له هغه څخه د پېښې له ځایه ترلاسه شوي دي.

د پورتنیو دلایلو او شواهدو پر بنسټ د همدغه مذکور مدعی علیه په وسیله د مقتول قتل ثابت دي او د قضائی هیئت له محترم مقام څخه هیله کوم چې د جزاء د قانون د لمړۍ ماده او د همدغه قانون د ۳۹۴ مادې په اساس پر هغه د قصاص حکم وکړي چې د هغه لپاره زجر او د نورو لپاره عبرت وي. متهم د دي، نه یې مني. انا اطلب منکم حکم شرع شریف

د مدعی علیه دفاعیه:

زه شاکر د نصیر زوي د عبدالله لمسی اصلاً د تخار ولایت د فرخار د ولسوالۍ د بنگی د کلي اوسیدونکي چې فعلاً د کابل ښار د دوهمې ناحیې مربوط د ده افغانانو په سیمه کې ژوند کوم پداسې حال کې چې حر، عاقل او بالغ او د خپلو ټولو شرعی او حقوقي تصرفاتو نافذ شخص وم او یم خپله دفاعیه د مذکور مدعی د بې اساسه او غیر قانوني دعوي په مقابل کې په لاندې شرح سره وړاندې کوم:

لکه څرنگه چې خپل مذکور مدعی په خپل صورت دعوي کې ذکر کړي چې یوه میاشت مخکې د مدعی علیه او مقتول تر منځ یوه لفظي شخړه شوې وه د محترمو قضاتو حضور ته عرض

یک ماه قبل شریف ولد محمود برادر مقتول مدعی مذکور بدون موجب توسط یک کاردی که در دست خویش داشت بالای بنده حمله نموده میخواست که من را بدون موجب شرعی به قتل برساند. من ناگزیر از محل واقعه فرار نمودم در چندین جاها یاد آور شده بود که هرگاه من مدعی علیه در چنگال وی قرار گیرم، من را به قتل خواهد رسانید. روی این ملحوظ طبق مواد ۵۷ و ۵۸ قانون جزای افغانستان من بخاطر دفاع مشروع از نفس خویش وی را به قتل رسانیدم تا در آینده بنده را به قتل نرساند.

بنا بر آن از حضور شما هیات قضائی میخواهم که طبق ماده ۴ قانون جزا و ماده ۲۵ قانون اساسی و ماده ۵۷ قانون جزا و ماده ۴ قانون اجراء جزائی موقت به براءت بنده اصدار حکم بفرمائید. انا اطب منکم حکم الشرع شریف

بخاطر دریافت قانون قابل اجراء در این موضوعات به کجا مراجعه خواهید نمود؟

سوالات مباحثه صنفی:

این چگونه قضیه میباشد؟

کدام عرصه عمومی قانون در این قضیه دخیل میباشد؟

موضوعات دقیق حقوقی که جهت فیصله تقدیم گردیده اند کدام ها اند؟

نتیجه گیری: در ساعت بعدی، به جستجوی منابع قانون که در دسترس شما قرار دارند، و همچنان ترتیب و اولویت ها در تطبیق منابع

کوم چې په رښتیا هم یوه میشات مخکې شریف د محمود زوی د مذکور مدعی مقتول ورور پرته له کوم موجب څخه د هغه چاکو په وسیله چې په لاس کې یې و پر ما حمله وکړه او غوښتل یې چې ما پرته له شرعی موجب څخه ووژني. زه ناچار د پېښې له ځای څخه مې تېښته وکړه په څو ځایونو کې یې ویلي وو چې که چېرې زه مدعی علیه د هغه په گوتو ورشم، و به مې وژني. د همدغه سبب له کبله د افغانستان د جزاء د قانون د ۵۷ او ۵۸ مادې سره سم ما د خپل نفس د مشروع دفاع پخاطر هغه وواژه تر څو په راتلونکي کې ما ونه وژني.

لډې کبله ستاسو قضائي هیئت له حضور څخه غواړم چې د جزاء د قانون د ۴ مادې او د اساسي قانون د ۲۵ مادې او د جزاء دقانون د ۵۷ مادې او د جزائي اجراءاتو د لنډمهاله قانون د ۴ مادې په اساس زما د براءت حکم صادر کړئ.

په دغه موضوعاتو د قابل الاجراء قانون د موندلو لپاره کوم ځای ته مراجعه کوئ؟

د صنفی مباحثې پوښتنې:

دا څه ډول قضیه ده؟

د قانون کومه عمومي برخه پدې قضیه کې دخیله ده؟

هغه دقیق حقوقی موضوعات چې د فیصلې لپاره وړاندې شوي کوم دي؟

پایلی (نتیجې): په راتلونکي ساعت کې د قانون د مختلفو سرچینو موندنه د دواړو میتودونو له لارې هم د کتبی توکو او هم د کامپیوټر له لارې تر

بحث لاندې نیول کېږي.

متعارض قانون خواهیم پرداخت.

د قانون سرچینې (پنځم درسي قانون)

منابع قانون (ساعت درسي پنجم)

د صنفی مباحثې پوښتنې:

سوالات مباحثه صنفی:

په افغانستان کې د قانون سرچینې کومې دي؟

منابع قانون در افغانستان کدام ها اند؟

آیا د قانون دغه ټولې سرچینې د یو ډول وزن او اهمیت لرونکي دي؟

آیا تمام این منابع دارای یک نوع وزن و اهمیت میباشند؟

په افغانستان کې تر ټولو لوړ قانون کوم قانون دي؟

در افغانستان کدام قانون بلند ترین قانون می باشد؟

که قانوني سرچینې د یوې موضوع د فیصلې لپاره متناقض معلومات درکړي، څه ډول پوهېږئ چې کومې سرچینې ته باید لومړیتوب ورکړل شي؟

اگر منابع قانون معلومات متناقض را برای فیصله یک موضوع فراهم میسازد، چطور میدانید که به کدام منبع اولویت داده شود؟

د لارښوونې لپاره کوم ځایونه لټوئ چې دغه وروستی پوښتنې ته ځواب ورکړئ؟

کدام جا را به مقصد رهنمایی مشاهده میکنید تا سوال اخیر را جواب دهید؟

څوک پدې هکله پرېکړه کوي چې آیا یو قانون د اساسي قانون سره په ټکر کې دي؟

چه کسی در مورد اینکه آیا یک قانون با قانون اساسی در تناقض است، تصمیم اتخاذ مینماید؟

څوک پدې هکله پرېکړه کوي چې آیا یو قانون د اسلام د دین سره په ټکر کې دي؟

چه کسی در مورد اینکه آیا یک قانون با دین اسلام در تناقض است، تصمیم اتخاذ مینماید؟

آیا کله تاسو اړ کېږئ چې د دغه پوښتنو په هکله پرېکړه وکړئ؟

آیا گاهی برای شما ضرورت پیش خواهد گردید تا در مورد این سوالات تصمیم اتخاذ کنید؟

آیا مقررې او د حکومت تقنیني فرامین د قانون ځواک او تاثیر لري؟

آیا مقررہ ها و فرامین تقنینی حکومت نیرو و تأثیر قانون را دارا اند؟

تاسو باید کوم ځاي ته مراجعه وکړئ ترڅو قانوني سرچینې تر لاسه کړئ.

شما باید به کجا مراجعه کنید تا منابع قانون را دریابید؟

د لکچر توکي:

په افغانستان کې مختلفې قانوني سرچینې شته، د لاندې سرچینو په ګډون:

- د ۲۰۰۴ زېږدیز کال اساسي قانون

- هغه نړیوال معاهدات او میثاقونه چې د پارلمان لخوا منل شوي دي

- په موقع سره نافذ شوي قوانین

- په موقع سره نافذې شوې حکومتي مقرري

- تقينی فرامین

- حقوقي تفاسیر

- د شریعت احکام

اساسي قانون په صراحت سره د قانون د مختلفو سرچینو ترتیب او په کارولو کې د دوي لومړیتوب تعیین کړی دي:

آیا د دې فرض کول چې هغه قوانین چې په موقع سره او په سمه توګه د پارلمان لخوا تصویبېږي د اساسي قانون د اسلام له دین سره په ټکر کې ندي، سم او مناسب دي؟

اساسي قانون په صراحت سره د قانون د مختلفو سرچینو ترتیب او په کارولو کې د دوي لومړیتوب تعیین کړی دي:

د اساسي قانون ۱۳۰ ماده داسې صراحت لري:

محکمې تر غور لاندې قضایاوو کې د دې اساسي

مواد لکچر:

در افغانستان منابع گوناگون حقوق وجود دارد، بشمول منابع ذیل:

- قانون اساسی سال ۲۰۰۴ میلادی

- معاهدات و میثاق های بین المللی که از سوی پارلمان پذیرفته شده اند

- قوانین به موقع نافذ شده

- مقررره های به موقع نافذ شده حکومتي

- فرامین تقينی

- تفاسیر حقوقي

- احکام شریعت

اگر منابع قانون معلومات متناقض را برای فیصله یک موضوع فراهم میسازد، چطور میدانید که به کدام منبع اولویت داده شود؟

آیا فرض کردن اینکه قوانینی که بموقع و بصورت درست از طرف پارلمان تصویب میگردند در تناقض با قانون اساسی و دین اسلام نمیشوند، درست و مناسب است؟

قانون اساسی صراحتاً ترتیب و اولویت در استفاده از منابع گوناگون قانون را تعیین میکند:

ماده ۱۳۰ قانون اساسی ذیلاً تصریح میدارد:

محاکم در قضایای مورد رسیدگی، احکام این

قانون او نورو قوانینو حکمونه تطبیقوي.

قانون اساسی و سایر قوانین را تطبیق می کنند.

که د غور لاندې قضاوو له جملې څخه د کومې قضیې لپاره په اساسي قانون او نورو قوانینو کې حکم موجود نه وي، محکمه د حنفي فقهې د احکامو له مخې او په هغه حدودو کې دننه چې دې اساسي قانون ټاکلي، قضیه پداسې ډول حل و فصل کړي چې عدالت په ډېره بڼه توگه تامین کړي.

هرگاه برای قضیه یی از قضایای مورد رسیدگی، در قانون اساسی و سایر قوانین، حکمی موجود نباشد محاکم به پیروی از احکام فقه حنفي و در داخل حدودی که این قانون اساسی وضع نموده، قضیه را به نحوی حل و فصل می نمایند که عدالت را به بهترین وجه تأمین نماید.

د اساسي قانون نور مواد هم پدې اړه صراحت لري:

بعضی مواد دیگر قانون اساسی نیز در اینمورد صراحت دارند:

د اساسي قانون دریمه ماده بیانوي چې ((په افغانستان کې هېڅ قانون نشي کولاي چې د اسلام د سپېڅلې دین د معتقداتو او احکامو مخالف وي)).

ماده سوم قانون اساسی بیان میدارد که " در افغانستان هیچ قانون نمی تواند مخالف معتقدات و احکام دین مقدس اسلام باشد."

د اساسي قانون ۱۲۱ ماده داسې وضاحت لري:

ماده ۱۲۱ قانون اساسی ذیلاً وضاحت دارد:

له اساسي قانون سره د قوانینو، تقنیني فرمانونو، بین الدولی معاهداتو او نړیوالو میثاقونو د مطابقت څپړل د حکومت یا محاکمو په غوښتنه، او د هغو تفسیر د قانون د احکامو سره سم د سترې محکمې صلاحیت دي.

بررسی مطابقت قوانین، فرامین تقنینی، معاهدات بین الدول و میثاق های بین المللی با قانون اساسی و تفسیر آنها بر اساس تقاضای حکومت و یا محاکم، مطابق به احکام قانون از صلاحیت ستره محکمه می باشد.

نو حقوقي څېړنه له کومه ځایه پیلېږي؟ د اساسي قانون د ۱۳۰ مادې سره سم باید د اساسي قانون څخه پیل شي چې په هغه کې تایید شوې معاهدې او میثاقونه او تصویب شوي قوانین هم شامل دي .

پس، پژوهش حقوقی از کجا آغاز میشود؟ مطابق به ماده ۱۳۰ قانون اساسی، باید از قانون اساسی آغاز گردد، که در آن معاهدات و میثاق های تأیید شده و قوانین تصویب شده نیز شامل میباشند.

دغه سرچینې باید د ټولو هغه موضوعاتو لپاره چې تاسو ته د حل او فصل په موخه راوړل کېږي کافي وي.

این منابع باید برای حل و فصل تمام موضوعاتی که غرض حل و فصل به شما آورده میشوند کافی باشد.

فرضی قضیه:

فرض کری تاسو د استیناف د محکمې د یوه قضایي جلسې د هیئت رئیس یاست او ابتدایه محکمې د یوې قضیې د بیاکنې په حال کې یاست چې په هغه کې یو شخص د درانده جرم له کبله محکوم علیه شوې او په حبس محکوم شوي دي. دغه شخص ډېر بېوزله دي، او د محکمې په پیل او بهیر کې یې غوښتي دي چې د محکمې لخوا هغه ته وړیا مدافع وکیل ونيول شي. د عامه سرچینو د نشتوالي او د مدافع وکیل د نه لاسرسي له کبله ابتدایه محکمې د دغه شخص غوښتنه وانه ورپه او مذکور شخص اړ کړل شوي دي چې د محاکمې په جریان کې د مدافع وکیل له لرلو پرته حضور ولري.

وورسته د استیناف په مرحله کې شخص غوښتنه کوي چې د ابتدایه محکمې حکم لغو شي، قضیه واپس ابتدایي محکمې ته د مجددې محاکمې لپاره احاله شوه، او بله داچې هغه ته یو مدافع وکیل په وړیا توګه ونيول شي.

هغه دقیق حقوقي موضوعات چې وړاندې شوي، کوم دي؟

په لومړي قدم کې کوم نافذ قانون پلټئ؟

تاسو به څخه ومومئ (د اساسي قانون ۳۱ ماده پدې اړه داسې صراحت لري: ((هر څوک کولای شي چې له نیول کېدو سره سم له ځانه د اتهام د لري کولو او یا د حق د ثابتولو لپاره مدافع وکیل وټاکي))؟

آیا اړتیا شته چې تر دې زیاته پلټنه وکړئ؟

قضیه فرضی:

فرض کنید که شما رئیس یک هیئت جلسه قضایی محکمه استیناف میباشید و در حال بازنگری یک قضیه محکمه ابتدایی می باشید که در آن یک شخص بخاطر جرم سنگین محکوم علیه قرار گرفته و به حبس محکوم گردیده است. این شخص بسیار مسکین بوده، و در آغاز و در جریان محاکمه خود خواسته است تا از طرف محکمه برایش وکیل مدافع مجانی تعیین گردد. بخاطر عدم وجود منابع عامه و غیر قابل دسترس بودن وکیل مدافع، محکمه ابتدایی درخواست این شخص را نادیده گرفته و شخص مذکور مجبور ساخته شده است تا در جریان محاکمه بدون داشتن وکیل مدافع حضور داشته باشد.

بعداً در مرحله استیناف، شخص تقاضا میکند که حکم محکمه ابتدایی لغو گردد، قضیه واپس به محکمه ابتدایی جهت یک محاکمه مجدد احاله گردد، و دیگر اینکه به او یک وکیل مدافع بطور مجانی داده شود.

موضوعات دقیق حقوقی که ارئه گردیده اند کدامها اند؟

در قدم اول کدام قانون نافذ را جستجو می کنید؟

چه چیز را شما درخواهید یافت (ماده ۳۱ قانون اساسی در اینمورد چنین صراحت دارد، "هر شخص میتواند برای دفع اتهام به مجرد گرفتاری و یا برای اثبات حق خود، وکیل مدافع تعیین کند"؟

آیا ضرورت است تا از این بیشتر جستجو کنید؟

به کجا باید مراجعه کنید (قانون جدید وکلای مدافع)؟

کوم ځای ته باید مراجعه وکړئ (د مدافع وکیلانو نوی قانون)؟

فیصله شما در قبال این قضیه چه خواهد بود؟

د دغه قضیې په هکله به ستاسو فیصله څه وي؟

سوالات؟

پوښتنې؟

نتیجه گیری: در ساعت بعدی، میتوذهای دریافتن منابع مختلفه قانون را با استفاده از هر دو شیوه مواد کتبی و کامپیوتر مورد نگرش قرار خواهیم داد.

پایلی (نتیجې): په راتلونکي ساعت کې د قانون د مختلفو سرچینو موندنه د دواړو میتودونو له لارې هم د کتبي توکو او هم د کامپیوتر له لارې تر بحث لاندې نیول کېږي.

دریافت منابع قانون (ساعت درسی ششم)

د قانون د سرچینو موندنه (شپږم درسي ساعت)

سوالات برای مباحثه صنفی:

د صنفی مباحثې لپاره پوښتنې:

شما در محکمه تان هستید و چندین موضوعی را غرض تحقیق مورد شناسائی قرار داده اید.

تاسو ستاسو په محکمه کې یاست او د څېړنې لپاره مو څو موضوعات پېژندلي دي.

غرض دریافت قانون به کجا مراجعه مینمائید؟

د قانون د موندلو لپاره کوم ځای ته مراجعه کوئ؟

آیا در محکمه تان قانون اساسی را در دسترس دارید؟

آیا ستاسو په محکمه کې اساسي قانون موجود لری؟

آیا در محکمه تان قوانین را در اختیار دارید؟

آیا ستاسو په محکمه کې قوانین په واک کې لری؟

آیا جراید رسمی را در محکمه تان دارید؟

آیا ستاسو په محکمه کې جراید موجود دي؟

کدام کتب و یا نشرات شماره وار را در محاکم تان در دسترس دارید؟

کوم کتابونه او کوم ګڼه ییزې (شماره وار) څېړونې ستاسو په محاکمو کې په واک کې لری؟

آیا در محکمه تان کامپیوتر دارید؟

آیا ستاسو په محکمه کې کامپیوتر شته؟

آیا کامپیوتر شما به انترنت وصل هست؟

آیا ستاسو کامپیوتر له انترنټ سره وصل دي؟

د لکچر توکي:

دغه پوښتنو ته ځواب په حقیقت کې هغه ستونزې راڅرگندوي چې تاسو یې د حقوقي موضوعاتو د حل او فصل لپاره د قوانینو د موندلو په برخه کې لرئ.

اصولاً دوه سرچینې شته چې تاسو کولای شئ د قوانینو د موندلو لپاره هغوي ته مراجعه وکړئ.

چاپ شوې خپرونې او انټرنټ. چاپ شوې خپرونې په محاکمو، دولتي اداراتو او کتاب پلورنځیو کې موندل کېدای شي. انټرنټ یوه کمپیوټر او د انټرنټ له شبکې سره وصل کېدو ته اړتیا لري.

راځئ لومړی چاپ شوو خپرونو ته پاملرنه وکړو. کومې چاپ شوې خپرونې ستاسو سره شته دي؟

◀ اساسي قانون

د قضائي سرچینو ټولګه دوهم چاپ . (یوه ۱۷ ټوکيزه (جلدي) ټولګه چې پکې مهم قوانین او مقررات راغلي او ټولو قضاتو ته ورکول کېږي.)

◀ رسمي جرايد

قرآن کریم او اسلامي حقوقي متون

◀ حقوقي قاموسونه

ستاسو د پوهنتون د دورې کتابونه او درسي توکي

مواد لکچر:

جواب به این سوالات در حقیقت مشکلاتی را که شما در ارتباط به دریافت قوانین بمنظور حل و فصل موضوعات حقوقي دارید، بر ملا میسازد.

اصولاً دو منبعی وجود دارد که غرض دریافت قوانین به آن میتوان مراجعه نمود:

انتشارات چاپ شده و انترنت. انتشارات چاپ شده در محاکم، ادارات دولتی و کتابفروشی ها قابل دریافت میباشند. انترنت نیازمند یک کامپیوتر و وصل بودن آن به شبکه انترنتی میباشد.

بیائید اولاً به انتشارات چاپ شده نظر بیفکنیم. کدام انتشارات چاپ شده در دسترس شما قرار دارند؟

◀ قانون اساسی

مجموعه منابع قضائی چاپ دوم. (یک مجموعه ۱۷ جلدی که شامل قوانین و مقررات مهم بوده و و به تمام قضات توزیع میگردد.)

◀ جرايد رسمي

قرآن کریم و متون حقوقي اسلامي

◀ فرهنگ های حقوقي

کتب و مواد درسي دوران پوهنتون شما

- ◀ ستاسو د پوهنتون د حقوقي ژورنال مقالات ▶
 ▶ د قضاء مجله (ستره محکمه)
 ▶ د میزان خپرونه (ستره محکمه)
 ▶ د عدالت مجله (د عدلیې وزارت)
 ▶ د څارنوال مجله (د لوي څارنوالۍ اداره)
 ▶ د حقوق مجله (د کابل پوهنتون د حقوقو او سياسي علومو پوهنځۍ)
 ▶ د حقوقي روزنې هغه توکي چې د ماکس پلانک، جي تي زيډ، ارولپ، اي ډي ايل او، اي اس اي اس سي او نورو هغه سازمانونو لخوا چې د قضائې روزنې د پروگرام ملاتړ کوي، چمتو شوي دي.
- ◀ مقالات ژورنال حقوقي پوهنتون شما ▶
 ▶ مجله قضا (ستره محکمه)
 ▶ نشریه میزان (ستره محکمه)
 ▶ مجله عدالت (وزارت عدليه)
 ▶ مجله څارنوال (اداره لوی څارنوالی)
 ▶ مجله حقوق (پوهنځی حقوق و علوم سیاسی پوهنتون کابل)
 ▶ مواد آموزش های حقوقی که از طرف ماکس پلانک، جی تی زیډ، ارولپ، ای دی ال او، ای اس ای اس سی و سایر سازمان هایکه برنامه آموزش قضائی را مورد حمایت قرار میدهند، تهیه گردیده هست.
- ◀ نړیواله شبکه یا انټرنټ د حقوقي څېړنې په برخه کې څه د افغانستان په دننه او څه هم په بهر کې یوه لویه سرچینه ده. په افغانستان کې د ننه لاندې وېب پاڼې د اساسي قانون او نورو قوانینو د موندنې یوه لاره ده:
- ◀ نړیواله شبکه یا انټرنټ یک منبع بسیار بزرگی را در ساحه تحقیق حقوقي، چی در داخل افغانستان وچی خارج از آن، در اختیار قرار میدهد. در داخل افغانستان وبسایت های ذیل دسترسی به قانون اساسی و سایر قوانین را مساعد میسازد:
- ◀ www.afghanistantranslation.com - (چې مونږ له اساسي قانون، نورو قوانینو، مقررو، فرامینو، نړیوالو میثاقونو، کنوانسیونونو، معاهداتو او نورو روزنیزو توکو سره وصل کوي)
- ◀ www.afghanistantranslation.com - (که ما را با قانون اساسی، سایر قوانین، مقرره ها، فرامین، میثاق های بین المللی، کنوانسیون ها، معاهدات و سایر مواد آموزشی وصل میسازد)
- ◀ www.supremecourt.gov.af -
- ◀ www.nationalassembly.gov.af -
- ◀ www.moj.gov.af -

کله چې تاسو د تطبیق وړ قانون وموند، څرنګه پوهېدای شئ چې هغه چاپې نوبت چې تاسو یې په واک کې لرئ، تر ټولو وروستی چاپ دي؟ دا یوه ډېره ستونزمنه چاره ده ځکه چې د لاسرسي یو ګټور سیستم نشته او د نوي کولو او بشپړتیا لپاره یو پلان او طرح نشته. د حقوقي خپرونو یوه خصوصي او اختصاصي موسسه نشته چې بدلونونه تعقیب کړي. مګر تاسو کولای شئ چې د قضایي ماخذ ټولګه د قوانینو تر ټولو نوي چاپونه د دغه ټولګې د چاپ تر ورځې پورې لري.

هر ګاه شما قانون قابل تطبیق را دریافت نمائید، چطور میتوانید بگوئید که نوبت چاپی را که شما در اختیار دارید، آخرین چاپ آن میباشد؟ این یک امر بسیار مشکلی هست زیرا یک سیستم موثر دسترسی موجود نبوده و یک پلان و طرح به روز سازی و مکمل سازی وجود ندارد. درینجا یک موسسه انتشارات حقوقی خصوصی و اختصاصی که تغییرات را دنبال نماید، وجود ندارد. ولی شما میتواند تصور نمائید که مجموعه ماخذ قضائی، جدید ترین چاپ قوانین را تا به روز چاپ شدن خود مجموعه، دارا میباشد.

تر ټولو ښه سرچینه چې باید وپلټل شي هماغه رسمي جريده ده. د هغوي لپاره چې کمپيوټر ته لاسرسي لري، يوه ډي وي ډي چې د رسمي جريدې له ۱ تر ۹۲۰ ګڼې پکې دي، تاسو ته په درکول کېدونکو توکو کې شته. ياده شوې ډي وي ډي د فهرست له لارې پلټلای شو. د رسمي جرايدو پلټنه د هرې ګڼې د محتوا تود فهرت کتلو ته اړتيا لري. مګر که چېرې انټرنټ ته لاسرسي ولرئ، د عدليې وزارت په وېب پاڼه کې د رسمي جرايدو د پلټنې مخزن سره د وصل کېدو لپاره يوه تنی شته.

بهترین منبعی را که باید جست وجو نمود همانا جریده رسمی میباشد. برای آنانی که از جمع شما به کامپیوتر دسترسی دارند، یک دی وی دی که در بر دارنده شماره های ۱ تا ۹۲۰ جریده رسمی میباشد، شامل مواد دریافتی شما گردیده هست. دی وی دی مذکور را میتوان با استفاده از فهرست محتویات و یا هم از طریق کلید دریافت جست و جو نمود. جستو جوی جراید رسمی نیازمند مراجعه به فهرست محتویات هر شماره میباشد. ولی اگر شما به انترنت دسترسی داشته باشید، در وبسایت وزارت عدلیه یک نقطه وصل به مخزن قابل جست و جوی جراید رسمی، موجود میباشد.

پوښتني:

سوالات:

پایلی (نتیجې): په راتلونکي ساعت کې د قانون د سرچینود اکتشاف پر لارو چارو بحث کوو تر څو د نافذ قانون ځانګړي احکام دهغه موضوعاتو په اړه ومومو چې فیصله کېږي.

نتیجه گیری: در ساعت بعدی، بر روش های اکتشاف منابع قانون مباحثه خواهیم داشت تا اینکه احکام مخصوص قانون نافذ را در مورد موضوعات که فیصله خواهند شد، دریابیم.

د قانون د سرچینو اکتشاف (اووم درسي ساعت)

د صنفی مباحثې لپاره پوښتني:

راځئ فرض کړو چې تاسو د قضایې ماخذ ټولگه په واک کې لرئ. تاسو هغه قانون چې د هغه پلټنه کوئ څه ډول مومئ؟

څرنگه کولای شئ مشخص کړئ چې نور قوانین هم د قضیې سره تړلي دي؟

د لکچر توکي:

هېڅ یوه داسې چاپ شوې اختصار نامه (د لنډیز کتاب) چې د حقوقي موضوعاتو پر بنسټ تنظیم شوې وي او تاسو ته د یوه مشخص قانون یا مادې لارښوونه وکړي، نشته.

لدې کبله اړینه ده چې د مربوطه توکو د موندلو په موخه ټول قانون وپلټو.

مگر د قضایې ماخذ په ټولگه کې یو کلی لارښود او د محتویاتو فهرست شته چې کولای شي تاسو ته د اړونده کلي عناوینو یا قوانینو لارښوونه وکړي.

هر کله چې تاسو هغه قانون یا قوانین چې تصور کېږي د اړتیا وړ قانون وي تر لاسه کړئ، څرنگه کولای شئ هغه مشخصه ماده یا مادې چې د هغه موضوع لپاره چې تاسو ټاکلې سم ځواب وایي، ومومئ؟

د پیل تر ټولو څرگند ټکي هماغه لارښود یا د یوه قانون د محتویاتو فهرست دي چې د قانون په پیل کې وي. مگر تاسو باید پاملرنه وکړئ چې هر هغه

اکتشاف منابع قانون (ساعت درسي هفتم)

سوالات برای مباحثه صنفی:

بیاید فرض نمائیم که شما مجموعه ماخذ قضائی را در اختیار دارید. شما قانونی را که در جست و جوی آن هستید چگونه دریافت مینمائید؟

چطور میتوانید مشخص نمائید که سایر قوانین نیز با قضیه مرتبط اند؟

مواد لکچر:

هیچ اختصارنامه چاپ شده که باساس موضوعات حقوقي تنظیم شده و شما را به قانون و یا ماده مشخص رهنمائی کند، وجود ندارد.

بنا برین ضروری هست تا بخاطر دریافت مواد مربوطه تمام یک قانون را مورد جست و جو قرار داد.

ولی درمجموعه ماخذ قضائی یک رهنمای کلی و فهرست محتویات وجود دارد که میتواند شما را به عناوین کلی و برزگتر قوانین مربوطه رهنمائی کند.

هر گاه شما قانون و یا قوانینی را که تصور میشود قانون مورد ضرورت شما باشد دریافت نمائید، چطور ماده یا مواد مشخص را که جواب درست را برای موضوعاتی که شما مشخص نموده اید فراهم مینمائید، در یافت می نمائید؟

آشکار ترین نقطه آغاز همانا رهنما و یا فهرست محتویات یک قانون است که در آغاز آن قرار دارد. ولی شما باید محتاط

باشید تا هر ماده ای را که به موضوع مورد تحقیق شما مرتبط باشد مورد ارزیابی قرار دهید. بعضاً احتیاط درین حدود نیازمند خواندن تمام قانون مربوطه میباشد.

تمرین داخل صنف (۳۰ دقیقه):

بیائید به قضیه فرضی چند روز قبل بر بگردیم.

موضوعات حقوقی ای که از این قضیه فرضی ناشی شده بودند و ما آنها را مورد شناسائی قرار دادیم کدام ها بودند؟

بیائید که موضوعات حقوقی ذیل را انتخاب نمائیم (یکی را انتخاب نمائید)

حال با استفاده از مجموع ماخذ قضائی تان، ماده یا موادی را که به جواب این موضوع حقوقی میپردازد دریافت نمائید.

نتیجه گیری: در ساعت بعدی و نهائی این کورس، آن مشکلاتی را مورد بحث و غور قرارخواهم داد که در نتیجه پژوهش حقوقی ناموفق بمیان می آید، و همچنان کورس را تحت بحث و ارزیابی قرار خواهیم داد.

پژوهش حقوقی ناموفق و ارزیابی کورس (ساعت درسی هشتم)

سوالات مباحثه صنفی:

اگر پژوهش حقوقی شما کدام قانون نافذ را نتوانست دریابد تا موضوعات بر اساس آن فیصله گردند، شما چه خواهید کرد؟

با کدام کسی شما میتوانید جهت دریافت

ماده چې ستاسو د څېړنې اړوندې موضوع سره تړاو ولري وارزوي. بعضاً پدې حدودو کې د احتیاط له مخې د ټول مربوطه قانون لوستل لازم وي.

د ټولګي دننه تمرین (۳۰ دقیقې):

راځئ د څو ورځې مخکې قضیې ته وروگرځو.

هغه حقوقی موضوعات چې لدې قضیې سره یې تړاو درلود او مونږ وپېژندل کوم وو؟

راځئ لاندې حقوقی موضوعات انتخاب کړو (یو انتخاب وکړئ)

اوس ستاسو د قضائی ماخذ څخه په ګټې اخیستې هغه ماده یا مواد چې د دغه حقوقی موضوع ځواب وایي ومومئ.

نتیجه: په راتلونکي او ددغه کورس په وروستني ساعت کې به هغه ستونزې تر بحث او غور لاندې ونیسم چې د ناکامې حقوقی څېړنې په پایله کې مینځ ته راځي، او همدارنگه کورس به هم تر بحث او ارزونې لاندې ونیسو.

ناکامه حقوقی څېړنه او د کورس ارزیابی (اتم درسي ساعت)

د صنفی مباحثې پوښتنې:

که ستاسو حقوقی څېړنې داسې نافذ قانون و نه موند چې موضوعات د هغه په اساس فیصله شي، تاسو به څه وکړئ؟

که چا سره د موجوده موضوعاتو د فیصلې په

توصیه در قسمت فیصله موضوعات موجوده مشوره کنید؟

آیا میتوانید با کسی که وظیفه شان خارج از محکمه باشد مشوره کنید، مثلاً یک استاد پوهنتون؟

اگر شما با دیگران مشوره کنید، کدام ملاحظات اخلاقی در زمینه بوجود می آید؟

اگر در نظر دارید که احکام شریعت را در عدم موجودیت رهنمایی قانون اساسی وقوانین عادی تطبیق کنید، به چه شیوه میتوانید احکام قابل اجرا را دریابید؟

مواد لکچر:

هیچ چیزی به این اندازه مایوس کننده نبوده که یک پژوهش حقوقی را یک کسی انجام دهد و نتیجه مطلوب در قبال آن موضوع حقوقی بدست نیاورد. چه میتوان کرد؟

اولاً، میتوانید به عقب برگردید، موضوع را یک بار دیگر تحلیل کنید، سعی کنید تا رهنمائی متفاوت و بهتر از قبل را در پژوهش حقوقی بعدی خویش بدست آورید.

میتوانید تا از همکاران خویش که همانا سایر قضات میباشند، طالب رهنمایی شوید.

مگر، در این قسمت بعضی محدودیتهای اخلاقی وجود دارد که باید از آنها ملتفت باشید.

ماده ۴ مقررہ طرز سلوک قضایی طور ذیل صراحت دارد:

برخه کپی د توصیې د اخیستلو لپاره مشوره کولای شی؟

آیا کولای شی له هغه چا سره چې له محکمې څخه بهر دنده لري مشوره وکړی، مثلاً د پوهنتون استاد؟

که تاسو له نورو سره مشوره وکړی، پدې برخه کې کوم اخلاقي ملاحظات رامنځته کېږي؟

که په پام کې لری د اساسي قانون او نورو عادي قوانینو د لارښوونې د نشتوالي په صورت کې د شریعت احکام پلي کړی په څه ډول کولای شی قابل الاجراء احکام تر لاسه کړی؟

د لکچرت مواد:

هیڅ شی پدې اندازه نه هیله کوونکي ندي چې یو څوک حقوقي څېړنه وکړي او په پایله کې یې د حقوقي موضوع په اړه کومه مطلوبه نتیجه تر لاسه نکړي. څه شي کولای شو؟

لمړی، کولای شی شاته راوگرځی، موضوع یو ځل بیا و څېړی، هڅه وکړی په خپله حقوقي څېړنه کې د مخکینی څېړنې څخه ښه نتیجه تر لاسه کړی.

کولای شی د خپلو همکارانو څخه چې نور قضات دي، د لارښوونې غوښتنه وکړی.

مگر، پدې قسمت کې ځینې اخلاقي محدودیتونه شته چې باید له هغوي څخه خبر وو.

د قضائې سلوک د کړندود مقرري ۴ ماده په لاندې ډول صراحت لري:

د یوه قاضي قضاوت باید په هغه ډول حقایقو او شواهدو ولاړ وي چې د محکمې له لوري د منلو وړ وي، لدې کبله قاضي پر یوې قضیې د غور په وخت کې باید پر شخصي معلوماتو تکیه ونکړي، یا دا چې د هغه مواردو په استناچې قانون مجاز گڼلې، هغه مدارک او شواهد چې په علني توگه په قضیه کې ندې وړاندې شوي او تر بحث لاندې ندې نیول شوي، د استاد بنسټ وگڼل شي.

د ۴ مادې په هکله رسمي توضیحات په لاندې ډول بیانېږي:

په خپل مقام کې د پرېکړه کوونکي په توگه، یو قاضي د خپرنې مامور ندې بلکه د یوې پرېکړې په وخت کې باید پر هغه مدارکو او شواهدو متکي وي چې د اجراآتو په بهیر کې د طرفینو لخوا وړاندې شوي دي. د هغه مواردو په استثنا چې په قانون کې تصریح شوي وي، یو قاضي نشي کولای د پرېکړه کولو په وخت کې په خپلو شخصي معلوماتو او خبرتیا، یا هغه شواهدو او مدارکو چې په سمه توگه په قضیه کې ندې وړاندې شوي، استناد وکړي. دغه اصل په قطعي ډول د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت د مدني محاکماتو د اصولو د قانون په ۲۴۸ ماده کې بیان شوي دي.

د قضائي سلوک د د مقررې ۵ ماده داسې صراحت لري:

یو قاضي د بیان او د خپلو افکارو او نظریاتو د بیان د حق لرونکي دي. په دسته جمعي قضاوت کې یو قاضي باید خپل نظر پر نورو تحمیل نکړي او یا د خپل میل او ارادې پرته د نورو قضاتو د نظر

قضاوت یک قاضي باید مبتنی بر آن گونه حقایق و شواهدی باشد که از طرف محکمه مورد قبول واقع گردیده باشد، از اینرو، قاضي در هنگام رسیدگی به یک قضیه نباید بالای معلومات شخصی خود اتکا نموده، یا اینکه، به جز در مواردی که توسط قانون مجاز گردانیده شده، مدارک و شواهدی را که بصورت علنی در قضیه ارائه نشده و مورد بحث قرار نگرفته است، مورد استناد قرار دهد.

توضیحات رسمی در رابطه به ماده ۴، ذیلاً بیان گردیده هست:

در سمت خویش منحيث تصميم گیرنده، یک قاضي مامور تحقیق نبوده بلکه در هنگام اتخاذ یک تصميم باید متکی به مدارک و شواهدی باشد که در جریان اجراءات، بواسطه طرفین ارائه گردیده هست. بجز مواردی که در قانون تصریح گردیده باشد، یک قاضي نمیتواند در هنگام تصميم گیری به معلومات و آگاهی شخصی خود و یا شواهد و مدارکی که بصورت درست در قضیه ارائه نشده باشد، استناد نماید. این اصل بطور قطعی در ماده ۲۴۸ قانون اصول محاکمات مدني جمهوری اسلامی افغانستان بیان گردیده است.

ماده ۵ مقررہ طرز سلوک قضایی ذیلاً بیان میدارد:

یک قاضي از حق آزادی بیان افکار و نظریات خویش برخوردار است. در قضاوت دسته جمعي، یک قاضي نباید نظر خویش را بالای دیگر قضات تحمیل نموده و یا بدون میل و اراده خود از نظر

قضات دیگر متابعت نمایند. قاضی در امر تصمیم گیری، از دیگر قضات مستقل میباید. قاضی نباید در قضیه بی که از سوی قاضی دیگر تحت غور قرار میگیرد مداخله نماید. قاضی نباید نظری را که گمان می رود نتایج یک اجراءات و یا هم دسترسی به یک محاکمه عادلانه یک شخص و یا یک موضوع را تحت تاثیر قرار دهد، در محضر عام ابراز نماید.

توضیحات رسمی راجع به ماده ۵ در مورد بخش مربوط، ذیلاً صراحت دارد:

قضاتی که در یک محکمه میباشند، همکاران یکدیگر بوده و در مورد اینکه قضایای معطل را در بین خود مورد بحث قرار دهند، کدام محدودیتی وجود ندارد. ولی یک قاضی در رابطه به صدور فیصله از قضات دیگر، چه در عین محکمه باشند و یا در محکمه دیگر، باید مستقل باشد.

یک قاضی نباید کوشش کند تا در آن قضیه که قاضی دیگر در رابطه به آن تصمیم اتخاذ مینماید نفوذ کند، و هنگامیکه قاضی تصمیم میگیرد نباید هیچ نفوذ را بالای خویش قبول کند.

ماده ۷ طرز سلوک قضایی ذیلاً صراحت دارد:

قاضی باید اوامر و دستاویز مقامات بالایی قضا را در حدودی متابعت نماید که با استقلال و بی طرفی او در تعارض واقع نشده و وی را در اجرای قضاوت بی طرفانه و عادلانه تحت تاثیر قرار ندهد.

توضیحات رسمی در رابطه به ماده ۷ ذیلاً

متابعت و کپی. قاضی د پرېکړه کولو په چاره کې له نورو قضاتو څخه خپلواکه وي. قاضي بايد په هغه قضیه کې چې د بل قاضي له لوري تر غور لاندې نیول کېږي، مداخله ونکړي. قاضي بايد هغه نظر چې گمان کېږي د اجراآتو نتایج یا هم د یوه شخص یا موضوع عادلانه محاکمه تر تاثیر لاندې راولي، په عام محضر کې وړاندې کړي.

د ۵ مادې په اړه رسمي توضیحات د مربوطه برخې په اړه په لاندې ډول صراحت لري:

هغه قضات چې په یوه محکمه کې وي، د یو بل همکاران دي او داچې معطل قضیې په خپل منځ کې تر بحث لاندې ونیسي، کوم محدودیت نلري. مگر یو قاضي د فیصلې د صدور په اړه له نورو قضاتو څخه که د عین محکمې وي یا د بلې محکمې، باید مستقل وي.

یو قاضي باید هڅه ونه کړي تر څو په هغه قضیه کې چې بل قاضي د هغه په اړه پرېکړه کوي نفوذ وکړي، او کله چې یو قاضي پرېکړه کوي باید پر ځان هېڅ ډول نفوذ ونه مني.

د قضایي سلوک د کړندود د مقرري ۷ ماده داسې صراحت لري:

قاضی باید د قضا د لوړپوړو چارواکو د اوامرو او احکامو متابعت په هغه حدودو کې وکړي چې د هغه د استقلال او بیطرفی سره په ټکر کې واقع نه شي او هغه د بیطرفه او عادلانه قضاوت د کولو څخه لیرې نه کړي.

د ۷ مادې په اړه رسمي توضیحات په لاندې ډول

وضاحت لري:

د افغانستان د اساسي قانون د ۱۱۶ مادې سره سم ستره محکمه تر ټولو لوړ قضايي ارکان دي او د قضائيه ځواک ریاست چې د ابتدائيه، استيناف او تمیز د محکمو څخه جوړ شوي، د قانون د مفاداتو په اساس په غاړه لري.

ستره محکمه د قضائيه ځواک د اړونده چارو د ادارې مسئولیت لري. قضات په هره سطح چې دي، باید د هغه اداري مقررات، اوامر او هدايات چې د محاکمو د بنه پر مخ بېولو لپاره نیول کېږي، د درناوي وړ وگڼي او اطاعت یې وکړي. په عین حال کې لکه څرنګه چې د دغه مقرري په ۴ ماده کې بیان شول، قاضي د هغه مشخصې قضیې په اړه چې په پام کې دي هغه د یادشوې قضیې په اړه پرېکړه وکړي، باید د نورو قضاتو که دوي د هغه همکاران وي یا د محکمې رئیس وي یا هغه قضات وي چې په محکمه کې په لوړه سطحه کې وي، تر نفوذ لاندې رانشي. مثلاً د یوې محکمې رییس نشي کولای د هماغه محکمې قاضیانو ته امر وکړي یا هدايت ورکړي چې د قضاياوو له ډلې یوه قضیه په هغه شان چې نوموړی غواړي، فیصله کړي. د دغه ډول امر یا هدايت اصدار د دغه مقرري د پنځمې مادې د احکامو څخه بڼکاره سرغړونه ده.

د قضايي سلوک د کړندود د مقرري دغه مواد د یوې اساسي موضوع په اړه چې د قضائيه ځواک د استقلال ساتنه ده، مسجل شوي دي. هر قاضي باید د ورځنیو کارونو په ترسره کولو کې خپلواک وي او د فیصلې د صدور په وخت کې باید د نورو قاضیانو په ګډون د نورو اشخاصو تر نفوذ لاندې نه وي.

وضاحت دارد:

به اساس ماده ۱۱۶ قانون اساسی افغانستان، ستره محکمه عالیترین ارگان قضائی بوده و ریاست قوه قضائیه را که طبق مفاد قانون، متشکل از محاکم ابتدائیه، محاکم استیناف و تمیز میگردد، بدوش دارد.

ستره محکمه مسئول اداره امور قوه قضائیه می باشد. قضات، در هر سطحی که قرار دارند، باید از مقررات اداری، اوامر و هدایاتیکه بخاطر پیشبرد بهتر امور محاکم اتخاذ می شود اطاعت و پیروی نمایند. در عین حال، چنانچه در ماده ۴ این مقررہ بیان گردید، قاضی در ارتباط به قضیه مشخصی که قرار است در مورد آن فیصله خود را صادر نماید، نباید تحت نفوذ قضات دیگر، چه اینکه آنها همکاران وی باشند یا رئیس محکمه باشد یا قضاتی باشند که در محکمه در سطح بالا تر قرار داشته باشند، باشد. مثلاً رئیس یک محکمه نمیتواند به قضات همان محکمه امر کند یا هدايت بدهد که قضیه ای از قضايا را به نحو مشخصی که او می خواهد، فیصله کند. اصدار همچو امر یا هدايت تخطی واضح از ماده پنجم این مقررہ خواهد بود.

این مواد مقررہ طرزسلوک قضایی بخاطر یک موضوع اساسی که همانا حفاظت از استقلال قوه قضایه میباشد، مسجل گردیده اند. هر قاضی در هنگام کارکرد روزمره باید مستقل بوده و در هنگام صدور فیصله باید تابع نفوذ شخص دیگر بشمول قضات دیگر نباشد.

پس، پداسې حال کې چې د معطلو قضایاوو په هکله د همکارانو څخه د مشورې غوښتنه کاملاً منل شوې چاره ده، مگر دغه مشورې د یوې سپارښتنې په توګه نشي ګڼل کېدای.

د محکمې څخه بهر د یوه شخص څخه د مشورې غوښتنه مثلاً د حقوقو د یوه استاد څخه ډېرې ستونزې رامنځته کوي او یو طرفه عمل دي او بنایي د قضاتو د سلوک د کړندود د مقررې د ۴ مادې سره په ټکر کې وي، مگر دا چې د دعوي طرفین د دغه چارې په اړه چې له داسې یوه شخص څخه د مشورې غوښتنه کېږي، خبر کړل شوي وي او دوي ته د دغه مشورې په اړه د ځواب فرصت ورکړل شي.

پوښتنې؟

مباحثه او ارزونه

پس، در حالیکه مطالبه مشورت از همکاران در قضایای معطل کاملاً پذیرفته شده هست، ولی این مشورت ها نمیتوانند منحيث یک تجویز تلقی گردند.

طلب مشوره از يك شخص خارج از محكمه، مثلاً از استاد حقوق، بسیار زیاد اشكال برانگيز بوده و عمل يکی جانبه پنداشته شده و ممکن با ماده ۴ مقررہ طرز سلوک قضات در تناقض باشد، مگر اینکه طرفین دعوی در مورد اینکه از چنین اشخاص مطالبه مشورت صورت گرفته، در جریان گذاشته شده و به ایشان فرصت ارائه جواب به این مشورت فراهم گردد.

سوالات؟

مباحثه و ارزیابی

WORK OF THE JUDGE

LEGAL RESEARCH

JUDICIAL TRAINING COURSES

PREPARED BY:

Judicial Training Component
Afghanistan Rule of Law Project

REVIEWED BY:

Judge Abdul Basir Fayeز
Professional Member of the Department of Studies and Research, Afghanistan Supreme Court

Mohammad Haroon Mutasem
Assistant Professor, Law Faculty, Kabul University

DESIGNED BY:

Syed Farhad Hashemi
Publications Supervisory Technician
Afghanistan Rule of Law Project

This publication contains two judicial training courses: Work of the Judge and Legal Research. The courses are designed to be taught either together or separately. They have been approved by the Supreme Court for use in judicial training programs, and organizations supporting judicial training are hereby granted permission to reproduce, use, and distribute these materials in their training programs. The courses are also available at www.supremecourt.gov.af and www.afghanistantranslation.com

Date of Publication: July 2008
Afghanistan Rule of Law Project
Kabul, Afghanistan

WORK OF THE JUDGE

LEGAL RESEARCH

JUDICIAL TRAINING COURSES

Published by the Afghanistan Rule of Law Project, Kabul, Afghanistan

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

